

Ela Peroci

DJECO, LAKU NOĆ

Prevela Ruža Lucija Petelinova

TISUĆU PUTA LIJEPA

Usred doline stajala je kućica i na njezinu se dvorištu kočoperila kokoš, najbjelja među bijelim kokošima. Gospodarica je tvrdila da još nije vidjela ljepše. Voljela je s njom razgovarati i ponekad bi je pogladila po leđima. Kokoš bi svakog dana snijela jaje i svakog je dana čekala da joj gospodarica kaže da je najljepša. Bila je već uvjerena da svojom ljepotom nadmašuje i mačku i psa. Svakog jutra kljunom je raščešljavala svoje perje i pazila da se ne zaprlja.

– Ja sam najljepša, ja sam najljepša! – javljala se svojim kokodakanjem...

– Što ti se perje sjaji! – ulagivala joj se mačka.

Pas je volio zarežati na nju pa bi onda preplašena skočila na ogradu. Kad su pas i mačka bili sami, događalo se da bi svak iz svoga zakutka uzdahnuo:

– Što je bijela kokoš sretna! Ona je miljenica naše gospodarice.

Ali iznenada se sve preokrenulo. Jednoga proljetnog jutra gospodarici se rodila kći i nitko se više nije osvrtao na bijelu kokoš.

Sretna majka uzela je djevojčicu na ruke i rekla joj:

– Tisuću si puta lijepa!

Kad je sunce obasjalo dolinu, stao je vjetar šaptati travama i cvijeću u polju i pticama u šumarku:

– Rodila se Tisućuputalijepa.

– Rodila se Tisućuputalijepa – ponavljale su trave, ponavljalo je cvijeće, lelujajući se na vjetru.

– Povijaju je u bijele pelene – šaputao je vjetar.

– U bijele pelene... – ponavljale su trave i cvijeće.
– Dživ, dživ, u bijele pelene... – cvrkutale su ptice i spuštale se s visina. Jedna je sjela na prozor kad je u kućici zaplakalo novorođenče. – Dživ, dživ... – cvrkutala je ptica i odletjela.

Kokoš se digla iz gnijezda i zapitala:

– Ko, ko, ko, ko. Tko se to rodio?

– Naša je gospodarica dobila kćerku – saopćili su joj vrapci.

– Je li lijepa? – zapitala je kokoš.

– Tisuću puta lijepa, tisuću puta lijepa! – odgovorili su joj vrapci.

Kokoš je visoko podigla glavu, raširila krila i užasnula se:

– Je li ljepša od mene? Ljepša od mene?

– Dakako, dakako, dakako! – odgovarali su vrapci tako žustro i glasno da se kokoš uvrijeđena sakrila u kokošinjac.

Gospodarica je nosila svoju kćerčicu na rukama, s vremena na vrijeme lagano pomilovala njezine nježne obraze i položila je zatim na mekani jastuk u košaru. Onda je brzo oprala pelene i dok ih je u vrtu prostirala da se osuše, čuo se njezin glas:

– Vjetriću, vjetriću, osuši mi pelene da mogu dijete poviti.

I gle, vjetar je pelene osušio još prije nego što je sunce zašlo. Majka je pelene pokupila i povila dijete. Kad je dolinu prekrpio večernji mrak, dijete je zaspalo a vjetar je kroz šumarak šaputao:

– Tisućuputalijepa spava.

– Spava... spava... – ponavljalo je cvijeće pa onda i ono pozaspalo.

Ali nije zaspala bijela kokoš u kokošinjcu. Zvala je:

– Dođite, crne misli!

Zatvorila je oči da bude sve još crnje, te stala razmišljati o gospodarici koja joj čitavog dana nije kazala nijednu lijepu riječ, samo je ujutro uzela jaje i požurila natrag svome djetetu.

– Učinjena mi je nepravda! – uzdahnula je kokoš i svojim kokodakanjem iznijela je najernju misao:

– Osvetit ću se!

Te noći nije više otvorila oči, zaspala je.

Prije nego što je ujutro sunce osušilo rosu na travi, dijete se u košari probudilo. Majka je već bila uza nj. Promatrala je kako kćerčica otvara oči i kako se proteže.

– Tek sada, kad imam tebe, znam kako je lijepa naša dolina. Tu ćeš rasti, dijete moje. Brinut ću se za tebe i danju i noću.

Prolazili su dani i dijete je raslo. Sunce je sjalo sve toplije i toplije i majka je pjevala. Kokoš se, međutim, ljutila jer se nitko nije obazirao na njezinu ljepotu.

Jednog je dana gospodarica iznijela svoju ćerku iz kuće. Pozvala je psa, mačku i bijelu kokoš. Sjela je s djetetom u naručju na klupu pred kućom. Mačka se stisla uz njezine noge, pas je veselo mahao repom, kokoš je pružala vrat i kokodakala te pažljivo promatrala kćer svoje gospodarice.

– Sasvim je nalik drugoj djeci! Sasvim je nalik drugoj djeci! – zakrešala je.

– Što se toliko kočoperiš? – rekla joj je gospodarica. Zatim se obratila svima troma pa još i vrapcima ako ih i nije bila pozvala:

– Dugo bijasmo sami. Voljeli smo se i nismo imali na što da se potužimo. Dobila sam kćer. Zavolite je i vi.

Svi su se vrapci javili: – Dživ, dživ! – Mačka reče: – Mijau ! – a pas: – Hov! – Jedino se kokoš nije oglasila. Crna je misao kljuckala u njezinoj glavi.

Tada je vjetar preko doline stao ćarlijati i šaputati:

– Tisućupotalijepa, dobar dan!...

Kad je kokoš to čula, zalepršala je krilima i skočila gospodarici na rame.

– Iskljuvat ću djevojčici oko pa nitko više neće kazati da je lijepa! – zakokodače. Ali baš je toga trena dijete protrljalo oči jer je sunce jako bliještalo. Tako je kokoš umjesto u oko kljucnula u prstić. Dijete je zaplakalo. Pas je zalajao, mačka zamijaukala, vrapci zacvrkutali i svi su navalili na kokoš i protjerali je od kuće. Osim toga, pas joj je išćupao rep. Operušana i ružna te vičući – kokodak! – pobjegla je u svijet i nije se više vratila.

Tisućupotalijepa je rasla kao ružin pupoljak na lijehi obasjanoj suncem.

SNJEGOVIĆ

Djed je raskićeno novogodišnje drvce bacio u drvarnicu i otišao. Jela je ostala ležati kraj klade, vrlo jadno. Nitko nije više mario za nju.

Navečer je u drvarnicu zavirio mjesec, osvjetlio jelu i blizu vrha otkrio snjegovića. Djeca su s jele bila skinula sve, jedino su njega ostavila. Mjesec je tako dugo svijetlio u snjegovićeve oči dok se nije snjegović čestito razljutio:

– Ako su me djeca odbacila, onda me bar ti, mjesече, ostavi na miru. Htio bih zaspati.

Sklopio je oči, ali je mjesec i dalje gledao u drvarnicu. Snjegović nije mogao zaspati, ponovo je otvorio oči i kad je vidio da mu se mjesec smije, malo je manjkalo da mu isplazi jezik. Pogled mu zapeo na dugmetima što su blistala na njegovu trbuhu i kao da se malo razveselio. Samosvjesno pogleda u svijetlo mjesечеvo lice:

– Protjerao si mi san, ali ništa zato. Prebrojit ću dugmeta na svome kaputu, čini mi se da su dragocjena jer tako lijepo blistaju. Jedan, dva, tri – jedan, dva tri. Posve je sigurno da su tri. Možda će to biti dovoljno, ali ako ne bude, dao bih još i svoju kapu. Dakako, ti ne možeš znati o čemu ja već od Nove godine danomice razmišljam.

Mjesec se uozbiljio. Volio bi saznati što li može razmišljati ovakav snjegović od pamuka. Još mu je svjetlije pogledao u oči, znajući da je ponekad dovoljno da kome samo u oči pogledaš, pa da ti je jasno o čemu razmišlja; snjegović se, međutim, nije više ni osvrnuo na mjesec. Razmišljao je:

– Nikada neću zaboraviti ono posljednje večer uoči Nove godine, toliko je bilo lijepo. Kad su pripalili svijeće na jeli, usta su mi se jednostavno sama otvorila, ta stajao sam usred

najdivnijih staklenih kuglica koje su se njihale na zelenim grančicama. Trgnuo sam se tek kad je crnokosa djevojčica prstićem pokazala na mene i kliknula: "Gledajte, snjegović!" Zatvorio sam usta i uspravio se. Gledali su me neko vrijeme, ali je djevojčica na donjoj grani jele otkrila moga brata, radosno kliknula i svi su se osvrnuli onamo. Razgledavali su sve redom i veselili se. Sitna svjetla s novogodišnjeg drvca odsijevala su u njihovim očima.

Mama je pazila da se srebrne vrpce ne zapale te gdjegdje još i štogod popravila. Onda je prišla darovima: "Pogledajmo što je donio Djed Mraz!" Uzela je u ruke bijeli zavežljaj sa crvenom vrpcom: "Ovo je za bakicu!" Bakica se nasmiješila i sjela s darom u naslonjač. Odmotala je papir i našla u njemu vunene čarape. Pogledala je sve oko sebe i rekla: "Neće mi više zepsti noge." Mama je uzela drugi zavežljaj: "To je za djeda." Djed je primio dar i rekao: "Ta nije bilo potrebno." Ali čitavo mu je lice prekrilo smiješak, kad je u papiru našao lijepu crnu lulu.

"Za tatu", rekla je mama i dala mu veliku kranjsku kobasicu. Tata se nasmijao: "Još danas ćeš je skuhati!"

Crnokosa djevojčica, koja je prije prstićem pokazivala na mene, nije sada progovorila ni riječi. Samo je gledala što je dobio prvi, pa drugi, pa treći i lice joj se rumenjelo kao jabuka. Tada ju je mama pozvala i rekla: "Ovo je za tebe." Dala joj je veliku kutiju i poljubac. "Hvala", zahvalila se djevojčica tihim glasom. Sjela je jednostavno na pod i otvorila kutiju. "Aj, aj, aj!", javljala se sve glasnijim uzvicima, pljeskala rukama i smijala se. Zaplesala je oko kutije. "Ja sam dobila lutku, ja sam dobila lutku!...", pjevuckala je. Zatim ju je svima pokazivala. Lutka je bila lijepa, imala je velike oči, crvene usne, svijetlu kosu i crvenu haljinicu. Djevojčica je usred sobe s njom plesala, svi su je gledali i bili sretni.

Tada je tata sa stola uzeo posljednji dar i rekao: "Za našu mamu!" Dobila je veliki vuneni rubac. Sakrila je u nj svoje lice: "Kako sam sretna!"

Porazdijelili su tako sve darove i djevojčica je potražila sebi mjesto u majčinu krilu, tata je položio ruku u majčinu ruku, djed je približio svoj stolac bakičinom naslonjaču i svi su tiho promatrali kako dogorijevaju svijeće na novogodišnjoj jeli. I ja sam bio sretan.

Nisam znao da imaju još nekoga u kući. Mama je iznenada skinula svoju djevojčicu s krila i zapitala: "A što je s našom bebom? Uopće se ne javlja." Približila se košari u kutu, koju sam tek tada primijetio, i uskliknula: "O, gle ti nje! Bdi je, bacaka se i gleda u svjetlo s novogodišnje jele!" Dovezla je košaru na kotačima do jele i tek tada sam vidio da u košari leži dijete. Pružalo je mami ruke i smješkalalo se. "Ništa još ne shvaćaš, premalena si", reče joj mama. Zatim su vratili košaru s bebom opet u kut, svatko je uzeo svoj dar, mama je pogasila svijeće i rekla: "Pođimo, čaj je pripremljen!" Otišli su u kuhinju i bilo mi je žao što su ugасili svjetlo. Lijepo je veće prošlo. Dugo se moje oči nisu mogle priviknuti na tamu. Gledao sam u kut, gdje je stajala košara. Beba je malo zastenjala, tek toliko da sam je čuo, a onda je stala zvati: "Le, le, le..." No, budući da joj se nitko nije odazvao, ona je zaplakala. Kako sam se premještao s noge na nogu, grana se zanjihala i kuglice zazveckale. Morao sam mirovati, a dijete je tako plakalo da me zaboljelo srce. Malo po malo umirilo se i zaspalo. Čuo sam kako ravnomjerno diše. Posve tiho zazvao sam svog brata na donjoj grani i pitao ga:

"Jesi li vidio djevojčicu u košari?"

"Jesam", odgovorio mi je on pospano.

"Što veliš na to da se za nju nije našao nikakav poklon?"

"Misle da još ništa ne shvaća", rekao je i glasno zijevnuo.

"Molim te, nemoj još zaspati. Moraš mi pomoći. Kaži mi kako da obradujem djevojčicu u košari?"

Brat je prestao zijevati. "Da, kako?", zapitao je.

"Ja bih joj u košaru nasuo najljepše snježne pahuljice da se s njima igra", rekao sam.

"Ništa neće biti od pahuljica. One bi se rastopile i smočile dijete", odgovorio mi je brat i bio je u pravu.

"Okolo nas visi sijaset igračaka i slatkiša. Dajmo joj čokoladni roščić", predložio sam.

"Koješta! Takvo dijete pije samo mlijeko. Od čokolade bi umrlo", upozorio me brat i sigurno je opet bio u pravu. Stariji je od mene i jednom je stajao u trgovini na polici. Tamo je čuo sve što su ljudi pričali.

"Znaš li što? Upitat ću je što bi htjela imati!" Tada mi se brat nasmijao: "Kako da ti kaže kad još ne zna govoriti? Dok djeca leže u takvoj košari, ne govore, samo guču. No sada moramo i nas dvojica zaspati, možda će nam sutra sinuti koja pametna misao." Ponovo je zijevnuo i valjda je uskoro i zaspao. Ja sam, međutim, gledao kroz prozor u nebo; milijun zvijezda bilo je razasuto po nebeskom svodu; poželio sam da se posve malena zvijezda otkine i padne meni u ruke. To bi sigurno bio najljepši poklon za dijete u košari. Gledao sam zvijezde, brojio ih, ali nisam ih mogao prebrojiti, svladao me san.

Probudio sam se tek ujutro, kad je majka došla da nahrani dijete. Držala je djevojčicu na krilu i govorila: "Ti si naša sreća!" Gledala ju je i gledala, ali na novogodišnji poklon nije se ni sada sjetila.

Zatim sam svakog dana slušao kako guče dijete u košari, gledao sam kako se igra svojim prstićima i kako se smije kada tkogod prilazi košari. Mislio sam na poklon, ali mi ništa nije palo na um. Svaku noć sam gledao u nebo i čekao da se otkine zvijezda pa da je uhvatim za dijete, ali uvijek bih prije toga zaspao.

Moji su razgovori s bratom prestali jer se crnokosa djevojčica htjela s njim igrati. Dali su joj ga. Otrčala je s njim u kuhinju pa valjda nije ni čuo kad sam mu doviknuo: "Doviđenja!"

I sada sam ovdje, još uvijek vezan uz granu. Kuda god pogledam, vidim poslagana drva, a kroz prozor mi mjesec sja ravno u oči! Mjesečina je, doduše, sada prijaznija, ali tajanstvena i ja bivam sve lakši, toliko lagan da bih najradije skočio, ali ne mogu nikamo. Privezan sam.

Mjesec se smješkao dok je snjegović pružao svoje malene ruke htijući nešto dohvatiti; nešto ga je tjeralo dalje, a nije se mogao maknuti s mjesta.

I gle, iz tamnoga kuta dotrčao mišić, zapiljio se u snjegovića, a snjegović stao promatrati njega. A onda, kao da se miš iznenada nečemu dosjetio, eno ga, već je kraj snjegovića. Samo trenutak i već ga je oslobodio pregrizavši vrpču kojom je bio privezan za grančicu. Odmah nakon toga miš je iščeznuo u onom istom tamnom kutu odakle se bio pojavio, a snjegović se

skotrljao s jele na pod. Prije nego što se posve osvijestio, nešto ga je diglo na noge i potjeralo dalje preko hrpe cjepanica na prozor, kroz prozor na vrt. Divno se ljeskao njegov šeširić od srebrna papira i kao dragulji blistala su dugmeta na njegovu kaputiću. Stupao je velikim koracima i bio posve lagan. Išao je vrtnim puteljkom, prekrivenim tankim slojem snijega i mogao je gaziti do koljena, njegovim stopama ni traga, jer se snježnih pahuljica jedva doticao. Stigao je oko kućnog ugla do širom otvorenih vrata trijema. Povuklo ga je nešto u trijem i stubištem koje se kupalo u sjaju mjesečine pa mu se pričinjalo posve bijelo. Posljednja je stepenica bila u sjeni. Snjegović je zastao da se ogleda, ali tada se mjesec sakrio i ostavio kuću u tami. Snjegovića je napuštala snaga. Sve je više i više osjećao kako su mu glava, ruke i noge od pamuka. Nije se više mogao ni maknuti. Sav izmoren zaspao je. Ujutro su ga djeca našla baš kad je otvarao oči.

– Gledajte, snjegović s novogodišnjeg drvca! – uskliknula je djevojčica, digla ga visoko i poskakivala. U sobi je snjegovića ovako s visoka spustila u košaru maloj djevojčici. – Aj, aj, aj! – oglasilo se dijete i pritisnulo snjegovića na svoje nježno lice. On se osjećao toliko sretnim da je zauvijek zaboravio kako je htio maloj djevojčici nešto pokloniti.

MOJA CRTANKA

Budući da sam crtala po stolu, po klupi, po zidu i po podu, skupio je tata iz svih pretinaca svoga pisaceg stola hrpu papira, složio ga list po list i načinio mi od njih svezak.

– Evo ti crtanke – rekao mi je. – Kad je budeš popunila crtežima – dobit ćeš drugu. Samo da te više ne vidim kako crtaš po stolu i po podu!

Crtanka je bila velika, a ja tako malena da sam je jedva jedvice digla i stavila na stol. Primakla sam stoličicu i sjela.

Prvi list u crtanki bio je najljepši. Bio je sasvim gladak i bijel. Na tom sam listu nacrtala svoju Maricu. Kako je list bio velik, nacrtala sam joj veliku glavu, tako veliku da je ostalo mjesta još samo za noge. Zato što joj nisam nacrtala ruke i haljinu, rekla je mama da crtež ništa ne vrijedi. A bila je to ipak najljepša lutka.

Na drugom listu nacrtala sam našu kuću. Počela sam s praonicom i drvarnicom. Mama pere, a djed cijepa drva. U kuhinji bakica kuha i kroz prozor izlazi para. U sobi tata uči. Iznad kuhinje stanuju Marijana, Nataša i njihov pas, a iznad naše sobe stanuju Andrija i mačkica. Na vrhu su tavan i krov.

Za ručkom, kad smo se svi okupili oko stola, pokazala sam taj crtež svojoj obitelji. Mislila sam da je nešto izvanredno što imam crtanku i što sam nacrtala našu kuću. Razgledavali su crtež sa svih strana i smijali se. Rekli su mi da i dalje crtam.

Budući da je bakica toga dana kuhala valjuške, rekla sam da ću nacrtati još i valjušak i čitavoga posuti šećerom. Valjušaka sam se najela, ali sam ih zaboravila nacrtati jer sam s mamom i sestricom otišla u šetnju.

Dozvolili su mi da vozim sestricu u kolicima, ali samo po pločniku. Jako sam morala paziti da mi kolica ne skliznu na kolnik. Ulica je lijepa, glatka i široka. Sama, bez kolica, nisam smjela na nju.

Navečer, baš prije večere, nacrtala sam šetnju. Automobili jure pločnikom, a djeca trče širokim kolnikom i hvataju se. Kolnikom vozim i ja svoju sestricu a mama me gleda s prozora.

Kad me tata spremao krevet, rekao mi je da ću se morati pridržavati prometnih pravila, iako je kolnik širok a pločnici uski.

Odmah sam sklopila oči, želeći da što lijepo sanjam.

Zatim je bila nedjelja. S tetom sam otišla u cirkus. Bio je to veliki cirkus a navalilo je u nj toliko gledalaca da nisam ništa vidjela, neprestano sam se bojala da me ne zgaze. Teta me uzela na krilo. Sjedjele smo sasvim straga, ispod platnena krova, na rasklimanoj klupi. A baš se nama približila golema zebra i tresla svoje škljocave vilice nad mojom glavom. Strahovito sam se uplašila, ali onda sam vidjela da to nije prava zebra nego su to dva muškarca prekrivena prugastom tkaninom. No, u kavezu je urlao pravi lav i njegov mu je krotilac davao kocke šećera. Konji su bili lijepi i hodali su na dvije noge, ali je još ljepša bila plesačica na užetu. Visoko, visoko ispod krova bilo je napeto uže i po njemu je plesačica poskakivala s kišobranom u ruci. Taj je kišobran bio suncobran svijetlomodne boje.

O toj sam plesačici dugo razmišljala. I nacrtala sam je. Mama me poslije pitala zašto sam joj nacrtala dva suncobrana. Zato što je prvi suncobran loše nacrtan, odgovorila sam joj.

U mojoj crtanki ima sve više i više crteža. Sve što sam vidjela i čula, nacrtala sam. Ponešto sam i izmislila. Izmislila sam, eto, da moj tata jaše na bijelom konju. To je bilo vrlo lijepo, pa sam nacrtala još i sebe na jednom konju. Jahali smo preko zadružnih livada i trava je dopirala konjima do koljena. U travi su se njihale ivančice.

Slijedeće nedjelje pošla sam s ocem na prave livade. Vozili smo se biciklom i nabrala sam veliku kitu ivančica. Htjela sam ubrati još nekoliko cvjetića kad primijetih da nam se približava žena u žutoj haljini. Razgovarala je glasno sama sa sobom i hodala oko nas. – Jest, jest, pa ja sam to kazala. Bit će tako i nikako drugačije – ponavljala je. Uхватила sam oca za ruku i otišli smo. Zapitala sam ga što je toj ženi. – Malo je smušena – rekao mi je, a ja sam se uplašila. Nisam je mogla ni nacrtati.

Sada mislim da nije bila smušena nego je, možda, iz dosade razgovarala sama sa sobom. Kad sam sjedjela pred kućom na svojoj stoličici, ta je žena došla k meni sa željom da je nacrtam. Nacrtala sam je i obojila žutom bojom. Zamolila me da joj dam taj crtež za uspomenu. Otkinula sam list iz crtanke i dala joj ga. Spremila ga je u torbicu i otišla. I opet je govorila: – Jest, jest, bit će tako i nikako drugačije! – I bilo je zaista tako. Svi koje sam jednom nacrtala, došli su. Zamolili su me da im dam crteže za uspomenu. Došla je i plesačica iz cirkusa. Zahvalila mi je na crtežu i poklonila mi zečića od plastike. Došao je i milicioner. Rekla sam mu da njega nikad nisam nacrtala, ali on je želio da mu poklonim onaj crtež s automobilima koji jure pločnikom, a djeca trče i hvataju se usred kolnika. Sreo je već dosta djece koja također žele takvu promjenu saobraćajnog reda i možda će se moći što god učiniti.

Došli su i Marijana, Nataša i Andrija. Zamolili su me za crtež naše kuće. Budući da sam imala samo jedan crtež, razdijelila sam ga i tako je svaki odnio svoj stan.

Došlo ih je još mnogo; dobro da nisam nacrtala i cirkuskog lava! I svakome sam iz crtanke otkinula list. Preostala mi je samo slika moje Marice. Nju je tata stavio u okvir pa sam je objesila u kuhinju u svoj kutić. Od moje crtanke ostale su samo korice.

Jučer me tata upisao u školu. Kupio mi je bilježnicu, čitanku a i novu crtanku.

U GRADSKOJ KROJAČNICI

U našoj ulici živjela je djevojčica, a ime joj je bilo Lijepa. Dok je još pohađala školu, bila je sitna i malena, a lanjske je godine toliko narasla, da joj je haljina postala i prekratka i pretijesna. Neko ju je vrijeme još nosila jer joj mama nije mogla kupiti novu. Ali uskoro je više nije mogla odjenuti, stala se na njoj naprosto raspadati.

Mama joj je poklonila svoju svečanu haljinu.

– Uskoro ćeš biti tako visoka kao ja – rekla je kćeri. – Nosi moju haljinu.

Lijepa se maminoj haljini obradovala. Odjenula ju je i otrčala među djecu.

– Čiju to haljinu nosiš? – zapitala su je.

– Maminu, jer sam svoju prerasla – odgovorila je Lijepa.

– Hi, hi, hi! – smijala su se djeca – maminu haljinu nosiš!

Lijepa se rastužila. Nije se više igrala. Pogledala je svoje dugačke noge, dugačke ruke i preširoku haljinu. Ostavila je djecu te od onda danomice besposleno sjedjela kraj prozora, ne znajući što bi zapravo htjela.

S prozora je vidjela na cesti lijepo odjevene ljude. Nijedna djevojka nije nosila majčinu haljinu.

– I ja bih voljela imati vlastitu haljinu! – željela je. Promatrala je ljude i ubrzo primijetila da odjeća ne pristaje svakom čovjeku jednako lijepo. Ali vjerojatno nisu to svi primjećivali. Jedni su išli mrka pogleda i svoj teški život nisu znali sakriti, dok su drugi išli ponosito i dobro raspoloženi. I baš je ovima odjeća pristajala.

– Izabrali su odjeću kakva im najbolje pristaje – rekla je Lijepa glasno.

– O čemu razmišljaš? – zapita je majka.

– Čini mi se da bih znala ljudima izabirati odjeću.

– Što će to ljudima! Svoje želje imaju – reče majka.

Lijepa, međutim, posudi od nje torbicu, metne u nju čist rupčić i pođe u grad. Ušla je u prvu prodavaonicu odjeće. Prijazno su je upitali što želi.

– Voljela bih odjenuti najljepšu haljinu koju imate u prodaji – rekla im je. – Odmah su izabrali najljepše haljine jer je svaki kupac imao pravo da haljinu isproba. Ne bude li je kupio danas, kupit će je sutra.

Pokazali su joj zavjesama zastrti kutić. Tamo se nalazilo veliko zrcalo i pred njim je

Lijepa isprobala sve haljine, ali ni s jednom nije bila zadovoljna.

– To je stoga što nemam novaca da neku kupim – pomislila je. Odjenula je svoju preveliku haljinu, zahvalila se prodavačima i otišla.

Ali je ipak ušla i u drugu i treću prodavaonicu. Pred zrcalom je odijevala šarene haljine i nije više mislila na to da nisu njene. Kad je odjenula haljinu od plave prozirne tkanine, bila je njezina slika u zrcalu toliko dražesna da je prema njoj ispružila ruku. I gle, slika je izašla iz zrcala. Djevojčice su se uhvatile za ruke i smješkale se jedna drugoj.

– Sretna sam – izgovorile su u isti čas.

– Zovem se Lijepa – predstavila se prva.

– Ja sam Slika iz zrcala – kazala je druga. – Ovdje sam namještena. Gledam kako ženama pristaju haljine što su ih sašile gradske krojačice. Koju ćeš haljinu kupiti?

– Nijednu – odvrtila je Lijepa. – Nemam novaca.

– A... već shvaćam. Želiš li razgledati našu krojačnicu?

– Vrlo rado! – uskliknula je Lijepa, uzela majčinu torbu i pošla sa Slikom iz zrcala dugačkim hodnikom koji je vodio u krojačnicu. Krojačnica je bila prostrana dvorana u koju je kroz prozore sijalo sunce. Šivaći su strojevi tiho zujali, a uz njih su sjedjele žene i mekano šareno tkanje bježalo je ispod njihovih ruku. Ljubazno su pogledale Lijepu i Sliku iz zrcala, a onda opet poravnavale tkaninu, prikopčavale je i nabirale. Na kraju dvorane stajao je dugačak, dugačak stol. Na njemu su krojačice krojile. U rukama su držale velike nožice i drvene trokute.

– Divno je ovdje kod vas – rekla je Lijepa.

– O, imamo mnogo posla! – dodala je Slika iz zrcala.

U jednom kutu te dvorane sjedjela su tri dječaka oko košare. Košara bijaše puna blistavih dugmeta i dječaci su iz nje birali dugme po dugme i prišivali ih na gotove haljine.

– O! – uskliknula je Lijepa, ugledavši šarena dugmeta. Silno su joj se sviđala.

Slika iz zrcala pokuca na pokrajna vrata.

– Predstavit ću ti našeg crtača – rekla je Lijepoj.

Ušle su u sobu krcatu crtežima na papiru. Usred hrpe papira sjedio je za stolom crtač, lijep mladić. Obradovao se posjetu.

– U dobar čas dolazite! Već čitav sat sjedim pred praznim listom papira i ne mogu se više dosjetiti nijednoj novoj haljini.

Djevojčice su razgledavale divne crteže haljina što ih je nacrtao mladić i razgovarale:

– Ja bih voljela ovakvu haljinu – i – meni bi draža bila ovakva.

Crtač ih je gledao i mislio: – Veoma su nalik jedna drugoj, ali morao bih ipak nacrtati svakoj drugačiju haljinu. Lijepa će, naime, ostati takva kakva jest, dok će se Slika iz zrcala promijeniti. Ona se mijenja svakog dana po deset puta, a i više. Nitko ne bi vjerovao koliko je njezin život šarolik. Slika iz zrcala je slika svih nas i toliko je nalik svakome od nas, te niko i ne misli da ona ima svoj život. Kad se ljudi u zrcalu ogledaju, misle samo na sebe. No sada nemam vremena razmišljati o životu. Ja ću jednostavno nacrtati dvije različite haljine, pitat ću ih samo kakvu će tkaninu izabrati. Rekao im je:

– Crtat ću baš za vas dvije. Kažite mi od kakve će tkanine biti vaše haljine?
– Istina je – rekla je Slika iz zrcala. – Potrebno mi je radno odijelo od izdržljive tkanine i boje koja će biti u skladu sa sjajem zrcala.

– U redu – odgovorio je crtač. – Boju ćemo izabrati kasnije.

Zatim je pogledao Lijepu, želeći saznati i njezinu želju. Ona mu reče:

– Željela bih imati sretnu haljinu.

– Kakva bi to morala biti haljina? – čudio se crtač.

– Može biti najjednostavnija, ali mora biti sašivena upravo za mene, ne smije biti ni prevelika, ni premalena, a bijele boje. Takvu haljinu želim, ali pusta je to želja, jer ja nemam novaca da je kupim. U maminoj torbici imam samo rupčić.

Otvorila je torbicu i pokazala bijeli, izglačani rupčić.

Crtač je razastro rupčić na stolu.

– Iz rupčića ću ti napraviti haljinu – rekao je.

– Ta odviše je malen! – uskliknula je Lijepa i nije mu mogla vjerovati.

– Pomnožimo li ga sa šesnaest, dobijemo četiri metra bijeloga platna, a iz toga mogu krojačice skrojiti najljepšu haljinu.

Tako je i učinio. Nacrtao je najjednostavniju i najljepšu haljinu, u kojoj će se Lijepa osjećati sretnom. Krojačicama je ponio crtež, rupčić i proračun na kojemu je rupčić pomnožio sa šesnaest.

Kad su joj haljinu sašili i kad joj je jedan od trojice dječaka prišio još i lijepo crveno dugme na pojas, Lijepa se oprostila. Na rastanku je obećala da će u novoj haljini prošetati šetalištem uz park i da će svakome, tko je bude pitao, kazati da su joj haljinu sašili u gradskoj krojačnici. Krojačice su se ponadale velikom broju narudžbi, ta tko bi mogao ljepše pokazati haljinu nego što će to učiniti Lijepa.

Slika iz zrcala poljubila ju je i rekla: – Viđat ćemo se često i budem li vidjela da se ti smiješ, smijat ću se i ja od sveg srca.

Crtač je Lijepoj stisnuo ruku i nije je se mogao nagledati. Kod kuće su Lijepa i njezina mama pokušale pomnožiti rupčiće, ali im to nije uspjelo. Crtač u krojačnici, međutim, sve češće po čitave sate nije mogao nacrtati nešto lijepo. Potražio je stoga Lijepu i njome se oženio. Lijepa mu je od tada naređivala:

– Djeca moraju imati odijelca u kojima se mogu zaprljati koliko ih volja, djevojčice treba da budu u svojim haljinama sretno, dječaci odlučni i hrabri, kućanice moraju imati čiste haljine, muškarci udobna odijela, bakica mora biti toplo odjevena, a žalosni ljudi tako da zaborave na žalost. Boju neka izaberu sami. Ne budu li sposobni da to učine, ja ću im pomoći.

Ljudi su dolazili k Lijepoj po savjet, a crtač se radovao što ima tako lijepu i pametnu ženu.

PRVI APRIL

Čitav mjesec čekala su djeca prvi april.

– Što god budemo govorili, sve će nam ljudi vjerovati, i što god budemo poželjeli, sve će nam ispuniti.

Da, uvjereni su bila da je prvi april takav dan, ta u aprilu se događa čak i to da istovremeno pada kiša i sija sunce.

Izmišljali su kako bi se međusobno, a i svoje roditelje i učitelje iznenadili, ali dogodilo se nešto, što nitko nije očekivao.

Noć između trideset prvog marta i prvog aprila bila je neizrecivo duga. Ta već je dosta rano svanjivalo, ali se nitko nije probudio. Svi su satovi tajanstveno šutjeli, pa čak se s tornja ništa nije oglasilo, nije ni radio započeo svojim programom.

Kad je sunce obasjalo već svaki krevet, ipak su otvorili oči. Malo su se protegli pa se pod pokrivačem ponovno skvrčili te s osjećajem ugodnosti uzdahnuli.

– Mmmm, što sam se naspavao! – rekao je otac.

– I ja sam se odmorila – nadovezala je majka.

– Što li se snilo? – pitala su djeca jedno drugo, a onda su stala pričati gluposti i smijala se.

– Jesi li sinoć navila budilicu? – zapita otac majku.

– Čini mi se da bi već morala zvoniti.

Digne se da pogleda koliko je sati, ali gle, sat je bez kazaljki.

– Tko se to igrao budilicom? Pokvarena je! Nema kazaljki!

Potraži svoj ručni sat, ali ni na njemu nema kazaljki.

– Što li to znači? – čudi se otac. – Netko je i moj sat pokvario.

Sad je već i mama potražila svoj sat, ali na njemu također nema kazaljki. Svi se čude, a otac postaje nestrpljiv.

– Zar zaista neću saznati koliko je sati?

Za tren oka svi su se digli, jer je dan svakako zanimljivo započeo.

Mama je otišla da spremi zajutak, djeca su otrčala susjedima da bi saznala koliko je sati, a otac je otvorio radio baš onog trena kad se najavljiivač ispričavao da uslijed tehničkog kvara na satu ne može najaviti točno vrijeme.

– No, to zaista više ne shvaćam – zagundao je otac, a kad su se djeca vratila, javljajući da i u susjeda na satu nema kazaljki, on i mama su jednostavno zanijemjeli.

Događalo se tako po čitavom gradu. Svi su satovi bili bez kazaljki.

– Smijemo li ostati kod kuće? – pitala su djeca ali mama je savjetovala da pođu u školu. Možda učitelj ima sat i već ih čeka.

– Tata i ja također idemo na posao. Tako su pošli od kuće, ne znajući da li se žure ili idu polako, jedino im se pričinjalo da je već jako kasno.

Na ulici su pitali prolaznike znadu li koliko je sati, ali nitko nije znao. Gotovo su svi išli polako, razgledavali izloge, skupljali se i pripovijedali o neobičnom događaju sa satovima.

Ponegdje je dotrčalo još nekoliko ljudi iz kuća. Uznemireni, osvrtali su se kao bez glave.

Što da čovjek radi ako ne zna koliko je sati?

Malo po malo smirili su se i oni, videći da su njihovi znanci na ulici sasvim dobro raspoređeni. Pridružili su im se i svima se pričinjalo da imaju još mnogo vremena.

Najsavjesnija su bila djeca. Požurila su u školu. Možda učitelj zna koliko je sati.

Stigli su u razred, ali su još dugo čekali učitelja. A kad je došao, upitao ih je:

– Draga djeco, znate li koliko je sati?

Budući da to nitko nije znao, poslao ih je kući.

– Kako mogu znati koliko da traje jedan školski sat? Pođite kući!

Na stubištu ih susretne nastavnica pjevanja.

– Ne zaboravite – doviknula im je. – Danas u šest sati navečer imate pjevački nastup. Nemojte zakasnuti i neka dođu s vama i roditelji!

– Doći ćemo... doći ćemo! – odgovarala su djeca i žurila van.

Bio je prvi dan mjeseca aprila. Sijalo je sunce, a istovremeno padala i kiša; međutim, to nikome nije smetalo. Svi su bili dobro raspoređeni. Djeca su povela kolo nasred ulice, ta nije prijetila nikakva prometna opasnost. Automobili, tramvaj i trolejbus vozili su tako polako kao da sanjaju.

Možda građani još nikada u svom životu nisu bili tako sretni. Zamislite, nikamo im se nije žurilo! Nije se moglo znati hoće li stići u ured, u radionicu ili u tvornicu prekasno ili prerano. Ako ne znaš koliko je sati, svakako je svejedno hoćeš li svoj posao završiti danas ili sutra.

Neki su dućani bili otvoreni, neki zatvoreni.

Tako su se ljudi divno smirili. Nije im se žurilo ni na doručak, ni na ručak. Poći će već kad budu gladni. Isto tako mislile su domaćice. Pričekale su da se svi ukućani vrate kući i tek kad su ogladnjeli, počele su kuhati. Dotle su gledale kroz prozor, a neke su pošle i u šetnju.

Teta Francika je namjeravala putovati vlakom u Novo Mesto. Kad je stigla na kolodvor, bio je i tamo ugodan mir.

– Kad će poći vlak za Novo Mesto? – pitala je prometnika.

– Kad se bude vratio onaj iz Primorja – odgovorio joj je. – Danas voze vlakovi samo u jednom pravcu i to tek onda, kad se prethodni vlak vrati.

Teta Francika je još dugo čekala, ali dočekala je i bilo je posve ugodno. Oko nje se skupilo veselo društvo putnika kojima se nikamo nije žurilo.

Prometnici, skretničari i kondukteri šetali su se peronom i kolosijecima, a šef stanice postavio je stolić i stolicu pred prvi kolosijek i tamo pio kavu i jeo roščiće.

Bilo bi šteta sjedjeti u uredu kad je vani bio tako divan dan.

U tekstilnoj tvornici izmjeriše koliko su metara sukna natkali i bili su zadovoljni.

– Dosta je – rekoše.

Javila se sirena i radnici su pošli kući. Ulice su se također malo po malo praznile. Ljudi su odlazili na ručak.

Poslije ručka ispružili su se na ležaljke i odmarali se.

Sunce je zalazilo. Bit će uskoro šest sati. A u šest sati je pjevački nastup u glazbenoj školi. Oprali su djecu i svečano se odjenuli. Pogledavali su na sunce i jedan drugome govorili: – Doći ćemo na vrijeme.

Kad su stigla sva djeca, nastavnica ih je lijepo razvrstala po pozornici te s vremena na vrijeme pogledala dvoranom da vidi jesu li sva mjesta već zauzeta. Dvorana se napunila.

Djeci je dala još posljednje upute, između ostalog da se ne osvrću na gledaoce u dvorani, da ne istežu vratove i ne traže tatu i mamu ili možda još i braću i sestre. Gledati moraju samo u nju kako bi svi istovremeno zapjevali.

Ali Tonkini su roditelji sa sestricom sjedjeli u prvom redu, tako blizu da ih je Tonka odmah i nehotice morala vidjeti, čim bi pogledala nastavnicu. Stoga je oborila pogled i u zbunjenosti se sva zacrvenjela.

– Da bar već počnemo pjevati! – poželjela je, a nastavnica je nestrpljivo pogledavala na svoj sat, zaboravivši svaki put iznova da nema kazaljki.

Koliko još manjka do šest? Jedna minuta ili dvije?

Spasila ju je Marica. Dotrčala je i pružila joj svoj celuloidni sat, na kojemu su kazaljke bile nacrtane. Pokazivale su točno šest sati.

Nastavnici je odlanulo. Pogledala je još jedanput svoje učenike. I Tonka je tada podignula glavu i gledala samo nastavnicu, dok joj je sestra iz dvorane domahivala i zvala je.

Zapjevali su. Sve je sretno prošlo.

Poslije nastupa zahvaljivali su roditelji nastavnici na trudu, a onda su pošli s djecom u šetnju. Iako se već smrkavalo, nisu tjerali djecu kući na spavanje. Ionako nisu znali koliko je sati, pa je onda svejedno idu li spavati malo ranije ili malo kasnije.

No, još nitko ne zna tko je satovima skinuo kazaljke. Kako bilo da bilo, tko ih je god skinuo, učinio je dobro djelo, pa makar to vrijedilo samo prvog aprila. Svi su se odmorili i navečer šetajući duboko udisali svježi zrak.

Sat iz radio-stanice odnesen je na popravak uraru a urar ga je udesio prema Maričinom satu, koji je pokazivao točno šest. Onda je preuzeo na popravak još i sve druge satove u gradu, pa i našu budilicu. Imao je cijele godine dovoljno posla.

NAŠ AUTO

Stanujem na livadi daleko od grada i mnogo nas je. Naše su kućice kao cvjetovi u zelenilu. Jedna je žuta, druga crvena, treća bijela, četvrta plava, pa opet žuta, crvena i bijela.

Čitav dan gledaju kućice bijelu cestu koja ide uz rub livade i vodi u grad. Cestom jure automobili u gotovo neprekidnom redu.

Automobile pratimo pogledom i mi djeca. Ponekad ih gledamo s prozora, a ponekad

posjedamo u travu pred kućom i pričinja nam se kao da se i mi vozimo dok gledamo kako odmiču. Samo što se mi nikamo ne odvezemo.

Ujutro i u podne nekoliko se djece iz našeg naselja, međutim, zaista odveze. Odvezu se trolejbusom do škole.

Ostajemo sami s bakicom jer roditelji već vrlo rano odlaze na posao.

Bakicu imamo jednu jedinu a to je mama naše mame. Sva djeca iz susjedstva dolaze k nama, bakica pazi na sve i voli nas.

Budući da djeca donose sa sobom i igračke, imamo uvijek mnogo igračaka. Kad nam one dosade, idemo na travnjak i tamo beremo cvijeće. Tada bakica neprestano ponavlja:

– Nitko od vas ne smije na cestu! Još ste nespretni i mogao bi auto koga pogaziti. Da mi niste pošli na cestu!

Ona bi najviše voljela povesti svu djecu za ruku, ali to nije moguće.

Međutim, mi stalno želimo poći na cestu. Odvesti se trolejbusom ili ići pješice, hodati sasvim uz rub ceste. Željeli bismo u grad da sebi štogod kupimo.

Meni tata iz grada donosi zemlju, mama bombone, đaci nam donose šarene papiriće, ali nitko se ne sjeti da nam donese gumu za žvakanje.

Željeli bismo kupiti gumu za žvakanje. Novac imamo. Uštedjeli smo ga.

Svi znadu da želimo gumu za žvakanje, ali nitko da nam ispuni tu želju. Mama veli da neće ni da nas vidi kako žvaćemo gumu, jer je to ružno. Tata veli da je to prljavo; đaci, međutim, na sve to šute, ali kad se vraćaju kući, svi putem žvaću.

Bakica nas tješi:

– Kad pođem u grad, ja ću vam je donijeti.

– Hoćemo li smjeti s tobom u grad? – pitamo je. Bakica na to ne odgovara. Voljela bi nas povesti, ali ne vidi i ne čuje više dobro. Kako onda može bez opasnosti povesti djecu prometnom cestom do grada? Nije ni sama na cesti sigurna. Stoga svoj polazak u grad stalno odgađa.

– Bakice, a što ti želiš?

– Auto – odgovori nam ona.

Štedjela je dinar po dinar i sada ima upravo toliko novaca koliko joj je potrebno da kupi auto. Ispunit će joj se davna želja.

Hoće li to biti uskoro?

Možda već sutra.

Neki su đaci, naime, odjenuli milicionersko odijelo i navukli bijele rukavice. Dobili su to u školi, gdje su i naučili sve o prometu i prometnim znacima. Odsad će oni mlađu djecu pratiti preko ceste i ako bude potrebno, zaustavit će sve automobile kako bi djeca, starice i starčići bezopasno prešli cestu.

– Kad se vratiš iz škole, odvedi i nas u grad – zamolim svoga brata. Njime se silno ponosim, jer on će smjeti zaustavljati automobile, a i djeca će ga držati za ruku kad budu prelazila cestu.

– Da, odvest ću vas u grad – obeća nam.

Navečer dugo ne mogu zaspati. Neka najprije zaspi moj brat đak – prometni milicioner.

Kad on zaspi, ja se dignem, navučem njegove bijele rukavice i stavim kapu. Morao bih još odjenuti hlače i kaputić, ali mogao bi se brat probuditi.

Rukavice i kapu položio sam lijepo natrag na njihovo mjesto, legao i zaspao. Slijedećeg dana pošao je moj brat zaista s nama. Bakica je odjenula svoju najljepšu haljinu i na glavu svezala svileni rubac. Mi smo bili oprani i počešljani. U ruci smo stiskali novac kojim smo željeli kupiti gumu za žvakanje.

Neko vrijeme vozimo se trolejbusom, zatim idemo gradom pješice.

Kad hoćemo prijeći cestu, moj brat zaustavlja bicikle i automobile. Zaustavio je čak i jedan trolejbus. Cestu smo prelazili bez opasnosti.

Moj brat je zaista prometni milicioner. Isprsio sam se kako bih uz njega i ja bio važan.

Ušli smo u trgovinu i kupili gumu za žvakanje. Bila je u lijepom svilenom papiru. Odmah smo je odmotali i stali žvakati.

Okružili smo bakicu. Žvakali smo i gledali u nju.

– Hoćeš li kupiti auto? – zapitam je.

– Hoću! – veli i svi idemo s njom drugoj prodavačici.

– Molim jedan auto – reče bakica. – S ključićem kojim ću ga naviti, kako bi dugo vozio.

– Crveni ili plavi? – pita prodavačica.

– Molim crveni – veli bakica i pogleda nas.

Prodavačica je auto zamotala u papir i svezala paketić plavom vrpcom. Mislila je da će ga bakica pokloniti kojemu od nas, ali bakica ga je pažljivo spremila u torbicu. Potrčali smo za njom na cestu i žvakali gumu za žvakanje.

Na cesti nas je čekao naš prometni milicioner. I njemu smo kupili gumu za žvakanje. Rekao je da smo divni dečki. Onda nas je sa sigurnošću vodio preko ceste, a biciklisti i šoferi zaustavljali su vozila na njegov znak. Zaustavio je i autobus. Bili smo potpuno zaštićeni usred velikoga gradskog prometa.

Sada smo opet kod kuće.

Žvaćemo gumu za žvakanje i gledamo kako bakica oprezno odmotava auto koji je kupila u gradu.

Ključićem ga navija i stavlja na glatki pod. Auto vozi, zaokreće, kruži a mi svi sjedamo na pod i vozimo se njime.

Na podu nacrtamo cestu, postavljamo prometne znakove, a đak – prometni milicioner nam pomaže.

Bakica sjedi u naslonjaču, ljulja se i smješka.

Navečer joj auto s ključićem vraćamo, ali znamo da ćemo ga sutra opet dobiti. Bakica je neizrecivo dobra. Nikada ne kaže da je to samo njezin auto.

– To je naš auto! – rekla je bakica.

Ali jednoga dana imat ćemo pravi veliki auto i vozit ćemo bakicu svakoga dana u grad. Možda će nas na raskršću zaustaviti đak – prometni milicioner? Pričekat ćemo da djeca sigurno prijeđu cestu, a onda veselo voziti dalje i žvakati gumu za žvakanje.

Na našoj će se livadi tada, uz kućice poput cvjetova, pojaviti još jedan cvijet. Bit će to najmanji cvijet – garaža za naš auto.

UZALUDNE RIJEČI

Mama je pospremala.

Zar je to neobično?

Nije. Ali mama je ipak razmišljala o nečemu neobičnom.

Svaki put kad je pospremala, udarila bi o policu u kutu s koje su drsko kao nestašci virile igračke.

No to nije bilo više ni nalik igračkama. Sve samo pusti neki kotači i štapovi, slomljeni reketi, probušen vrčić, automobili bez kotača, drveni željeznički vagoni koji još nisu do kraja smrvljeni.

O, što bi voljela sve to baciti u peć!

Polovicu, ne, dvije bi trećine ove ropotarije spalila.

Ali usred ropotarije leži u kolijevci medo, baš toliko velik da ga djeca mogu poviti u pelene i odjenuti mu košuljicu koju su sami nosili kad bijahu tako maleni.

Kad se toga sjeti, mama postaje ganuta. Kako je Tomica bio dražesno dijete! A košuljica koja je sada upravo za medu, bila je Tomici gotovo i prevelika. Kako je onda slatko spavao u njezinu krilu.

Tako je mama u živom sjećanju ispružila ruku da dohvati medu i da ga na časak uzme u naručje.

Istog trena kroz kuhinjska vrata banuo je Tomica i zaletio se ravno polici. Polovicu je ropotarije odjednom prevrnuo na pod i nešto tražio.

– Zar ne vidiš da metem? Opet si mi donio blato u kuhinju! Pogledaj, svaka tvoja stopa ostavlja trag na podu. I osim toga – sva ta tvoja ropotarija! Sve ću spaliti!

– Mama, strpi se, ja samo tražim svrdlo. Sjeti se da je danas posljednji dan praznika – zamolio ju je Tomica.

– Aha sjetila se mama. – Zaista, danas je posljednji dan školskih praznika. Odmah pozovi Andriju i Maricu.

– Ali sada nemam vremena. Nisam još našao svrdlo.

– Nemoj ga tražiti. Rekla sam ti da ih pozoveš – mama je neumoljiva.

Kad su se djeca skupila, ona im reče:

– Danas je posljednji dan školskih praznika. Gotovo je s igrom. Pospremite svoju ropotariju. Bar dvije trećine treba baciti. Spalit ću to, inače neće kod nas nikad biti reda. Veliki ste već, đaci ste. Mogli biste već misliti na ozbiljnije stvari. Uzmite knjige u ruke.

Takav završetak školskih praznika bio je svečan, a i mama sa svojim govorom bila je svečana.

– Metlu i lopaticu za smeće ostavit ću vam ovdje jer će vam biti potrebni. Idem na vrt da poberem rajčice.

Kad biste vi, dragi čitaoci, bili na mjestu te djece, svi biste poslije mamina odlaska odjurili, zar ne?

Andrija, Tomica i Marica su, međutim, ostali.

Zar zato što vole pospremati?

Ne.

Uvijek kada im mama naredi: – Pospremite! – onda oba dječaka čekaju na Maricu.

To što će ona sad učiniti, bit će divno.

Jedan, dva i tri! Dalje i ne broji,
polica naglavce prazna stoji,
prednjom hrpa stvari, ajme, ljudi moji!

– Ajme! – uzdahne sve troje.

– Tu je moja patkica!

– Evo ga – moj revolver!

– Gle, moj Tin!

(Takvo su ime toj lutki dali da joj mogu reći: naša mala Tin, ili opet: naš mali Tin, već prema tome kako iziskuje igra).

Obrišu prašinu sa svoje najmilije igračke. Kakva sreća! Nikad je više ne bi našli da nije Marica okrenula policu naglavce.

– Brzo – veli Marica i oba dječaka odmah znaju što treba činiti.

Policu postave ponovo na noge i gurnu u njezin kut. Slažu igračke i kad u njoj više nema mjesta, postavljaju ih još i na nju, pa sve unaokolo po podu i na klupu: limene kutije, slomljen reket, mačku bez repa, kocke, bezbroj svrdla i kotača, kladiva, pušaka, kolijevku s medvjedićem, zbirku dugmadi... i da vam ne bude dosadno, dragi čitaoci, nabrajajte dalje sami!

Nabrajajte tako dugo, dok osim police ne bude puna i klupa i još mnogo toga ležalo na podu.

Nabrojte sve što volite.

Tako. Dosta.

Danas je poslednji dan školskih praznika i djeca su pospremila igračke. Nijednu nisu odbacila, jer će još sve zatrebati.

Metlu, koju im je majka ostavila, polože na stol i objese preko nje stolnjak. To je sada zastor za kazalište lutaka. Nastupit će mali Tin.

Djeca se sakriju iza zastora i samo čekaju da dođe mama. Već je čuju. Na hodniku čisti cipele. Blatne su jer je hodala po vrtu.

Mama je uvijek bila njihov jedini gledalac a to će sigurno biti i ubuduće.

Bila je zahvalan gledalac. S malim Tinom ili malom Tin (već prema prilici) znala je

plakati i smijati se a poslije svake predstave oduševljeno je pljeskala.

Evo je, baš je ušla sa zdjelom punom rajčica.

Zastor se otvorio i mali ju je Tin pozdravio.

– Mama, dobro večer! Slušaj, školsko zvonce već zvonilo i zove nas (zvone olovkama po lopatici za smeće). Pospremili smo igračke. Ali vjeruj svom najmlađem sinu Tinu koji te od sveg srca voli, da se ni s jednom igračkom nismo mogli rastati, pa ni sa slomljenim reketom, ni s probušenim novčićem. Sve to bit će nam potrebno i za vrijeme školske godine. Obavili smo svoj posao temeljito i sada smo gladni. S veseljem bismo jeli salatu od rajčica.

Predstava, koja je zapravo bila samo pozdrav mami, bila je time završena.

Mama je znala da su sve njezine riječi u pogledu igračaka uzaludne.

Djeca se sa svojim igračkama neće rastati, iako se vesele početku nastave. I prema tome, u njezinoj kuhinji nikada neće biti reda.

Tako je i najbolje, tiho je priznala u sebi.

PLAVO I CRVENO

Za ljetne žege ljudi su otirali znoj sa čela. Tražili su hladovinu i željeli da zapuše vjetar. Pili su vodu i njome se polijevali, ali sve to nije mnogo pomoglo. Mislili su da čitavim svijetom vlada takva vrućina. I već su se pobojali za djecu koja su otišla na more. Tek tamo mora da je vruće!

Ali djeci je kraj mora bilo ugodno. Dobro more bilo je plavo kao nebo, prostrano i bez kraja. Činilo im se da se razlilo preko čitava svijeta. Gledajući sa spruda u daljinu tražili su kopno, ali ga nisu mogli ni naslutiti. Nije ga bilo. Zasjenili su oči, kako bi ga možda ipak ugledali, ali samo je lahor pomilovao njihove obraze i sitan morski val oprao im noge. Od radosti su zatapkali. Nadošao je još drugi i treći val. More je milovalo i hladilo njihove noge, donosilo im školjke, rakove i zvjezdače. Djeca su ih hvatala i zagazila u vodu do pojasa, do ramena, do brade, a dalje ne, jer još nisu znala plivati. Igrala su se u vodi čitav dan.

Djevojka, koja ih je čuvala, donijela im je velikog bijelog labuda od plastike. Dobro ga je napuhala i pažljivo začepila rupicu. Zatim ga je spustila u vodu i labud je zaplivaio ispruživši svoj lijepi vrat. Njegov se crveni kljun sjajio kao ruža. Sva su djeca sjela na njegova leđa i zaplovila morem. Svjež ga je povjetarac tjerao sve dalje i dalje, a sitni, svjetlucavi valovi žurili su za njim.

Labud bijaše ponosan što je tako lijep i tako jak i svako dijete, koje je plovilo na njemu, bilo je presretno.

Labud bi se svaki put pravodobno okrenuo i vratio dijete bezopasno do obale.

E, sada je bio red na dječaku iz Pariza. Bio je iz naših krajeva a zvali su ga tako jer mu je put bila posve svijetla, na suncu nije nimalo crnio, čak mu je i kosa bila svijetla, a oči plave. Bio je nježan i lagan.

Budući da je bio tako lagan, labud je s njime plivao brže nego s drugom djecom. Dječak ga je milovao i šaptao mu u uho najsladše riječi:

– Ti si najljepši labud. Sav si plave boje. I tvoj je kljun plav kao more. Volim sve što je plavo. Ti si i najbrži labud.

Nitko ga do sada još nije tako milovao, nitko mu nije tako lijepo govorio, stoga je labud širio i širio svoja krila, te više letio nego plivao morem, a dječak ga zagrlio oko vrata i šaptao mu:

– Plivaj, plivaj, labude moj!

I more je bilo dobro prema njima. Nijedan im val nije zapljusnuo oči. More ih je vodom prskalo i hladilo. Plivali su dugo i daleko, tako daleko da više nisu mogli vidjeti obalu s koje su se bili otisnuli. Okretao se labud, ali posvuda bijaše samo more i nebo iznad njega, i boja mora bila je plavlja nego boja neba.

Dječak je bio sretan. Već je dugo želio da bude plavo sve što vidi. Vrlo je volio plavu boju i zatvarao oči pred svakom stvari crvene boje, zatvarao ih je čak pred crvenim ružama i onda tvrdio da su plave. Njegova mu je mama ispunila želju i zasadila čitav vrt plavim cvijećem, pa je tako uvijek gledao plavo cvijeće i plavo nebo.

Ali sada, u plavetnilu što ga je okruživalo, između mora i neba, nije mislio na mamu. Bio je samo sretan.

Već je i sunce prebrodilo veliki dio svoga dnevnog puta, stalo je tonuti pa su na toj strani i nebo i more zarudjeli.

Dječak je zatvorio oči i uzdahnuo:

– Kako je more plavo i kako je nebo plavo!...

Obradovao se labud večernjem rumenilu. Zaplivao je u pravcu sunčeva zalaska. Možda će još prije no što se smrkne dostići kopno.

Nakon što je večernje rumenilo zamutilo dječaku njegovu plavu sreću, ponovno je otvorio oči, kako bi usprkos rujnom sjaju zapada i sebe i labuda uvjerio da je sve oko njih plavo.

I tada gle, baš odonud gdje je sunce tonulo u more, plivao im je u susret bijeli labud. Bio je od plastike i visoko je ispružio vrat, širio krila i na svojim leđima nosio tamnoputu djevojčicu crne kose i crnih očiju. Dječak i djevojčica silno su se obradovali jedno drugome.

– Što volim more... – reče djevojčica.

– Zato što je tako plavo – reče dječak.

– Zato što se navečer nebo nad njim tako rumeni – doda djevojčica.

Tada iz dječakovih plavih očiju bijesnu gnjev. Iz djevojčicine kose istragne crvenu vrpču i baci je u more.

Djevojčica se grčevito uhvatila za vrat svoga labuda i gledala za vrpcom koja je tonula u more. Mislila je da je dječak zloban. Dakako, ona nije mogla shvatiti njegov gnjev.

U međuvremenu sunce je zašlo. More i nebo ponovo su bili samo plavi i dječakove su plave oči postale blage i sretno.

– Volim samo plavu boju – rekao je djevojčici, ali ona je šutjela, jer ga nije htjela

razljutiti. Nadasve je voljela crvenu boju, ali radovala se i žutom cvijeću i zelenoj travi. Mama ju je uvijek odijevala u živahne raznobojne haljinice. Voljela je i plavu boju.

Dječak je sada bio miran i tih i djevojčica ga je voljela.

More je malo po malo tamnjelo. Labud s bijelim dječakom i labud s tamnom djevojčicom plivali su zajedno. Nad njima prostirao se plavi nebeski svod. Ovdje-ondje već je zasjala pokoja zvijezda, ali obalnih svjetala nije bilo još na vidiku.

Bili su tako osamljeni na prostranoj pučini, da uopće nisu više znali plivaju li naprijed. Pričinjalo im se da ih more ljuljuška uvijek na istome mjestu. Međutim, oba su labuda neumorno plivala i vjerovala da će stići do obale.

Ustrajnost im je pomogla. U daljini je zasvjetlucao roj svjetiljčica. Tamo je obala.

Sada su obojica plivala sve brže i brže. Dotle su dječak i djevojčica bili bez ikakvih briga. Oboje je brojilo zvijezde koje su padale i uza svaku štogod poželjelo.

Vjeruje se da se ispuni želja ako je zaželiš kad sleti zvijezda. Dječak je želio:

– Da mogu svakog ljeta na more, da se nagledam njegova plavetnila.

Djevojčica je imala više želja. Uza svaku zvijezdu po jednu:

– Da ovaj svijetli dječak bude stalno uza me. Da za večeru dobijem sladoled s tučenim slatkim vrhnjem. Da mi mama kupi bisernu ogrlicu. Da ujutro, kad se u moru vidi svaki kamenčić, nađem veliku crvenu zvjezdaču za mamu.

– Približavamo li se mjestu gdje gosti na ljetovanju plešu? – zapitala je zatim dječaka.

– Ne znam, ali čujem glazbu – odgovori joj on.

– Hoćemo li plesati?

– Ako tamo plešu, plesat ćemo i mi – obeća joj dječak. Ništa ih nije uznemirivalo, što se nisu približavali poznatoj obali, nego posve nepoznatom kraju. Na svojim labudovima oboje se osjećalo posve sigurnim.

Zastali su ispod širokih bijelih stuba koje su vodile ravno do prostora za ples. Glazba je svirala i ljudi su plesali. Nad plesačima su se nizala svjetla kao biserne ogrlice i ljuljuškala se na povjetarcu. Djeca su gledala veseli ples, a labudovi su jedva čekali da mališani požure stubama. Voljeli bi ih promatrati kako plešu. Nema sumnje, bili bi sigurno najdražesniji par.

Ali gle, djeca su se posve smirila. Zagrlila su čvršće svoje labudove i zaspala. Bio je to sladak san. Tako slatko možeš spavati samo kad te na svojim leđima nosi labud, kad svira glazba i ljulja more.

Pred jutro, kad je glazba utihnula a ljudi se razišli, kad su se utrnula i svjetla i zvijezde i kad je malo po malo svanjivalo, oba su se labuda međusobno oprostila.

Već su se pojavile i prve sunčane zrake. Tada su se labudovi ogledali oko sebe i brzo je svaki labud našao svoj put. Izbjegavši opasnost, donio je svaki labud svoje dijete u njegovo ljetovalište. Takvom nježnošću mogla bi to učiniti još samo majka.

Kad se svijetli dječak iz Pariza poslije ljetovanja vratio kući, zamolio je svoju mamu da među plavo cvijeće u vrtu zasadi i nekoliko crvenih cvjetova. Majka je to rado učinila i dječak je uz plavu zavolio i crvenu boju, a kad se god otvorio pupoljak crvena cvijeta, sjetio se djevojčice s mora i njezine crvene vrpce koju je bacio u morsku dubinu.

LAKU NOĆ

Bio je grad sa sivim kućama. U tom gradu živjela je Maja sa svojom lutkom koja zatvara i otvara oči. Srebrnu joj je kosu počešljala u konjski rep, a oko vrata stavila joj ogrlicu nanizanu od crvenih dugmetića. Lutka je oči otvarala i zatvarala kad god je to Maja htjela. Ali jednog dana lutka joj je pala iz ruku i oslijepjela.

Maja se strahovito prestrašila i svojim plačem dozvala čitavu obitelj. Ukorili su je, pa joj je bilo još teže. Suzama je kvasila glavicu svoje slijepe lutke i glasno grcala, sve dok se nije oglasio tata i rekao:

– Smjesta prestani cmizdriti! Mama će ti odjenuti kišnu kabanicu i poći ćeš sa mnom. Odnijet ćemo lutku na popravak.

Maja je obrisala moker nos i lagano položila lutku na stol.

– Ta kamo ćete poći? – javi se netko. – Zar ne vidite da lije kiša kao iz kabla?

Tata je šutio, a majka je Maju mirno dalje odijevala. Kad joj je već navukla čizmice i pokrila je kišnom kabanicom, otac se predomislio.

– Zapravo bi ti mogla poći s njom, ja imam hitan posao – rekao je mami, a mama je dobro znala da mu se neće po kiši na ulicu.

Nije ni njoj bilo do takve šetnje. Osim toga, već se poveselila kako će, kad tata i Maja odu, imati bar malo mira. Željela je čitati Andersenove priče. Tome se najviše veselila. Ali Maji su obećali... zapravo, obećao joj je tata.

Maja čeka i stiska uza se slijepu lutku.

Mama uzdahne, uzme kišobran i zaputi se s Majom u kišu.

Mokrom ulicom stigle su do prodavaonice igračaka. Uđu i zapitaju može li se kod njih popraviti lutka. Budući da u toj prodavaonici nisu imali popravljača lutaka, one krenu dalje i svrate u još nekoliko prodavaonica.

Putem šute. Tako su strahovito pokisle, da kiša s njih potokom curi. U početku još zaobilaze lokve na pločniku, ali zatim zagaze u najveće. Maja stoga što je veseli, a mama jer je loše raspoložena.

Tako su se smočile sve do koljena.

Pitale su još u posljednjoj prodavaonici igračaka u toj ulici, znadu li popravljati lutke.

– Popravlja ih frizerka na Novom trgu – rekli su susretljivo.

Prođu još dugačak put do Novog trga i šljapkaju po lokvama. Što su lokve veće, to Maju više vesele.

Stignu do frizerke. Maja ugleda red malih kabina, odijeljenih plavim zavjesama, a u svakoj kabini sjedi lijepa žena. Gleda se u zrcalu pred sobom i čeka da dođe na red. Frizerka žuri i svaku lijepo počešlja. Ljubazno prihvati Majinu lutku i odnese je u posljednju kabinu, gdje na stolu i policama već sjede raznorazne lutke i gledaju se u zrcalu. Majinu lutku

frizerka stavi uza zrcalo, tako da ga dodiruje rep kose.

– Za tri dana možeš doći po nju – veli frizerka Maji.

– Opet će progledati.

Maja i mama joj zahvale i osjete u srcu olakšanje. Maja misli na to kako će njena lutka ponovno biti lijepa, a mami se čini čak zabavno, što su po kiši izašle iz kuće.

Vrativši se na ulicu zaokruže pogledom oko sebe. Čitav je grad bio okupan i sav se sjajio u suncu. U lokvicama na cesti odražavale su se bijele maglice i plavo nebo.

Maja skine kišnu kabanicu, mama stisne kišobran pod ruku i tako krenu prema parku.

Parkom vijuga široka bijela staza, sa svake strane nižu se zelene klupe, a nad klupe naginju se žalosne vrbe. Sve zeleno lagano treperi i stresa sa sebe čiste kišne kapi. Omorike, borovi i ukrasno grmlje – sve se to razbujalo i udiše čisti zrak.

Maja i mama stigle su do bijelih stepenica. Čuvaju ih četiri psa koji bez jezika zijevaju prema nebu.

Ova pseća četvorka još nikada nije zalajala i svatko može slobodno stepenicama. Ljudi su na nju toliko navikli, te im se pričinja da se tu nalaze samo dva psa, a ima šetača koji ne vide ni ova dva i bezbrižno idu dalje svojim putem.

Maja i mama se zaustave jer Maja hoće da pse prebroji i da svakog posebno pomiluje.

– Nikada nisu veseli. Nemaju jezika. Ali ja ih volim – veli mami. Zatim se penju stepenicama do vrha.

Kad god bi išle ovim stepenicama, stigle bi na vrh do staze koja vodi u šumu. Danas je, međutim, nekako drugačije. Stepence se, doduše, dižu, ali Maja i mama nikako da stignu do one staze pa ni do šume.

Napokon su se ipak našle na vrhu. Uhvatiše se za ruke jer, gle, pred njima se širi nepoznat grad.

Crveni stupići sikću kao jezičci iz zemlje. Usred njih nalaze se širom otvorena nadsvođena gradska vrata. Na svodu se vrti zlatna kugla.

Zakoračiše preko gradskog praga, kad ono zazvoni i zapjeva u zlatnoj kugli kao u starome satu. Zatim iznad grada još dugo odzvanja melodija i slušajući te zvuke obje obuzima ugodan osjećaj, čini im se čuju usklik:

– Dobro nam došle!

I zaista su zvuci htjeli reći baš to. Na šarenim kućicama otvarali su se prozori i kroz prozore naginjala se djeca.

Maja primijeti da sve djevojčice imaju kosu počešljanu u konjski rep.

Hodale su ulicama koje su bile popločene crvenim i modrim kockama, a na rubovima su rasle ruže.

Kućice su stajale kako im se prohtjelo: poneke u redu a poneke hrpimice i morale su paziti da jedna drugu ne sruše. Neke su se nagnule pa je u njima pokušstvo klizilo prema vratima ili prema prozorima.

Ali djecu, koja su stanovala u tom gradu, sve to nije smetalo. Ona su, naime, sama sagradila te kućice. Sagradila su ih od kocaka i još uvijek ih grade sebi za razonodu. Grade

kuće s vratima i prozorima ali i kuće bez vrata i prozora. Međutim, valja spomenuti da nikada ne zaborave na prednjoj strani kuće naslikati sunce. Ponekad naslikaju i više sunaca.

Pred kućom sa tri sunca Maja i mama se zaustave.

Pozvone.

Vrata im otvori medvjedić. O pregaču obriše šapu i zapita:

– Što želite, molim?

– Željele bismo znati kamo smo stigle – reče mama.

– Stigle ste u Sunčani grad – objasni im medvjedić.

– Imate li zbog njegova imena toliko sunaca na vratima? – zapita ga Maja.

– Obratno. Naš se grad zove Sunčani grad zbog toga što imamo mnogo sunaca. Ovo sunce, najmanje od svih sunaca, je moja mama – tumačio je medvjedić; uto se netko javi iz kuće i zapita:

– S kim razgovaraš, medvjediću?

– Došle su Maja i njezina mama – javi medvjedić – a obje su mokre do koljena.

Maja i mama već su zaboravile na svoje mokre cipele i čarape i sada im je neugodno što medvjedić sve vidi.

Stepenicama siđe te iziđe iz kuće slijepa srnica koja je jednom imala lijepe oči, dok su se sada ispod njezina čela nalazile samo dvije malene duplje.

– Ako ste pokisle, onda treba da se osušite, kako ne biste navukle prehladu. Vaše čarape razastrijet ću na suncu. Neka nam medvjedić skuha čokoladu, a vas dvije ostat ćete kod mene da mi pripovijedate o leptirima i cvijeću, zar ne? – zamoli srnica.

Tako ljubazan poziv Maja i njezina mama nisu mogle odbiti, jedino što mama zapita:

– Jeste li vas dvoje sami kod kuće?

– Jesmo! – odgovori medvjedić. – Naša je Špelca otišla loviti ribu za večeru.

Maja i mama morale su se izuti i medvjedić ih pokri pokrivačem. Brzo je skuhao čokoladu i zatim je sve četvero sjedilo u kutu malene sobice koja je bila vrlo lijepa, samo je malo stajala nakoso.

Razgovarali su i medvjedić je tvrdio da još nikada nije tako lijepo razgovarao. Danas, naime, sjedi prvi put u društvu prave mame. Dakako, i on ima mamu. Njegova je mama najmanje sunce među suncima njihove kuće. I svoj djeci u ovome gradu mama i tata su sunca.

– Ja imam i mamu i tatu – rekla je srnica. – Oboje zajedno su veliko sunce. Vrlo ih volim.

Srnica je bila lijepa, a medvjedić najdobročudniji medvjedić i najbolji kuhar. Majina mama ga je hvalila i ispitivala o juhi koja se najbrže skuha i o kolaču koji se najbrže ispeče.

Medvjedić je rado govorio o svome kuharskom umijeću i tako je slijepoj srnici jedva uspjelo da ih prekine u razgovoru pa da podsjeti Maju i njezinu mamu na svoju želju i njihovo obećanje.

– Pripovijedajte nešto o svijetu – molila je.

– O, svijet je vrlo šaren – rekla je mama. – Cvijeće i leptiri najraznovrsnijih su boja,

trava je zelena, a nebo plavo.

Srnica je šutjela, a mama nije znala dalje. Vrlo je teško slijepome opisivati svijet. Srnica sigurno ne može razlikovati crvenu boju od plave pa ni zelenu od narančaste. Morala bi joj pripovijedati na neki drugi način.

– Znaš, na svijetu ima i mnogo vode. Voda teče u potočićima, onda u rijekama a na kraju se izljuje u more. Voda je mokra i hladna.

– To znam – veli srnica. – Volim je piti.

– Kad šetaš parkom, slušaš ptičice kako pjevaju, njuhom osjećaš kako miriše cvijeće.

– Jest! – veli srnica. – Jednom je cvijeće vrlo lijepo mirisalo. Potražila sam ga da ga uberem za Špelcu pa me ubo trn.

– Na svijetu ima i mnogo gradova s visokim kućama, ali ljudi tamo ne mogu naći pravi mir. Već cijeli mjesec želim malo mira, kako bih mogla čitati priče, a mira nema ni u jednom kutu. Toliko nas ima u kući da jedan drugome smetamo.

– A nas dvoje smo sami i dosađujemo se. Djeca odlaze već ujutro i vraćaju se tek na ručak i na večeru. Mi, njihove igračke, ostajemo kod kuće, pospremamo i kuhamo – ispričali su medvjedić i srnica.

Tada su se otvorila vrata trijema i netko je tako naglo dojurio da je preskakivao svaku drugu stepenicu kako bi što prije bio na vrhu.

Bila je to Špelca s ribom.

– Medvjediću, evo ti ribe! – uskliknula je a onda pozdravila Maju i njezinu mamu. Obje su bile još bose i pokrivene pokrivačem kojim ih je bio pokrio medvjedić.

– Vaše čarape i cipele su se osušile – sjetila se srnica i sve im donijela. Sada je trebalo otići kući, ali mama je voljela još ostati. Prije se nije usudila pitati srnicu kada je oslijepjela, jer je nije htjela podsjetiti na nesreću, no sada je bila upravo ponukana da Špelci, medvjediću i srnici ispriča kako su ona i Maja danas odnijele frizerki na popravak lutku koja je znala otvarati i zatvarati oči, ali je nesrećom oslijepjela.

Maja se prestrašila, videći kako srnica kraj medvjedića dršće i kako želi nešto reći, ali ne može progovoriti jer joj uzbuđeno srce prejako kuca.

Mama je, međutim, pričala i pričala o svojoj Maji, pa o frizerki, o neugodnoj šetnji kroz kišu, o velikoj sreći što je uživaju ljudi koji mogu u miru čitati knjige a za kišnih dana snatriti i slušati kako voda žubori žljebovima.

Špelca je pristojno slušala, ali budući da je čitav dan lovila ribu, bila je sada i gladna i pospana.

Maja je to primijetila, ali joj je još više bilo žao srnice koja bijaše neizrecivo uzbuđena.

Uhvatila je stoga mamu pod ruku i davala joj znakove da zašuti, ali je mama nije shvatila.

Pričala je i pričala sve dok joj Maja nije u sav glas rekla:

– Mama, srnica bi htjela nešto reći!

– Molim vas, uzmite me sa sobom. Možda bi frizerka mogla i meni vratiti vid. Već sam zaboravila kako sjaji sunce i više ne znam kakav je medvjedić, moj najbolji prijatelj.

Mama i Maja su se zastidjele što nisu već prije same na to pomislile. Sada joj odmah obećaju da će je uzeti sa sobom.

Špelca se poveselila da će njezina srnica opet progledati.

– Pođi s njima – reče joj – samo mi prije toga zapjevaj uspavanku, kako to činiš svake večeri. Ne mogu zaspati bez tebe.

Pozvala je i medvjedića te mu naredila:

– Povedi Maju i njezinu mamu u sobu s knjigama. Mama neka izabere najljepšu knjigu, a Maja neka crta dok ne zaspim. Nakon toga mogu obje otići sa srnicom.

No, tek što se medvjedić udaljio iz kuhinje, skočila je riba iz tave te otplivala kroz prozor prema nebu.

– Zdravo, zdravo! – viknula im je i svi su potrčali prozoru i nisu se mogli načuditi kako se sva prozirna i blistava dizala prema zvijezdama.

– Moram plivati. Uvijek sam plivala vodom, ali već odavno želim da se pretvorim u zvijezdu. Nemoj biti žalostan, medvjediću!

Kad je to izgovorila, spustila je iz usta biser i medvjedić ga je uhvatio.

– Nisam više gladna – šapnula je Špelca – samo sam pospana.

Srnica je Špelcu u krevetu lijepo pokrila i zapjevala joj uspavanku. Maja i mama su za to vrijeme u sobi pregledavale knjige.

– Ostavi me na miru – zamolila je mama Maju i Maja se povukla do prozora. Pod prozorom se nalazio malen park a usred parka stajao na postolju brončani Valvazor*. U rukama je držao knjigu a oko njega stisnulo se grmlje, cvalo je i mirisalo.

*Valvazor, Ivan Vajkhard, slovenski učenjak i književnik

Smrkavalo se. Valvazor je polako zatvorio knjigu i legao u travu među cvijeće.

Maji su se stale sklapati oči pa je zaspala, ali se usred sna probudila. Osjetila je tjeskobu. Prišla je mami, uhvatila je za ruku i pitala:

– Zar ne, sada već sva djeca spavaju?

– Sva.

– Spava li i bakica?

– I ona.

I djedica.

–Mhm!...

– A tata? Spava li i on?

–I on spava.

Zatim je Maja zašutjela i nije se više ni makla.

Tada je mama digla glavu s knjige i pogledala svoju kćer. Vidjela je Majine velike, preplašene oči i čula njezin šapat:

– Stigla je noć. A zašto nas dvije ne spavamo?

– Odmah ćemo poći, samo još nešto nacrtaj – tješila ju je mama i ponovno se zadubila u

knjigu.

Maja se povukla i crta. Kad je crtež bio gotov, zovne mamu:

– Mama, to si ti!

– Gdje? – pita mama rastreseno.

– Ovdje.

– Jesam li ova mala djevojčica? – pita mama.

– Ne. Ova je djevojčica moja sestra.

– A gdje sam onda ja? Nacrtala si samo još kuću i sunce.

– Mama, ovo sunce si ti.

Sada je mama zaklopila knjigu, privila Maju k sebi i gotovo zaplakala od sreće što ima tako umiljatu djevojčicu.

– Skoknimo još samo po srnicu, a onda ćemo požuriti kući, tati, bakici i djedu. I nas dvije poći ćemo spavati.

Srnica je sjedjela kraj Špelce i pazila da se ne probudi. Medvjedić je bio u kuhinji i igrao se biserom što mu ga je dobacila riba. Mislio je kako je riba bila lijepa kad je plivala zrakom. Ništa se nije tužio što je ostao bez večere.

– Vрати mi se uskoro – rekao je srnici. – Nadam se da ću ti se svidjeti kad me budeš ugledala. Onda ćemo zajedno poći u šumu i tražiti jagode.

– Hoćemo – odgovorila je srnica – ali sada legni i ne igraj se više.

– Slušam te – rekao je medvjedić i utnuo svjetlo.

Da se srnica ne spotakne, morala ju je Maja nositi. Privila ju je uza se kao popodne svoju lutku. Drugom se rukom držala za mamu i tako su žurile kući.

Kad su prolazile kroz gradska vrata, ponovo je u kugli na svodu zapjevalo i melodija se razlijegala nad gradićem u kojem su spavala djeca.

– Laku noć! – poželjele su svima i požurile niza stepenice. Stupale su sve niže i niže i Sunčani grad je ostao visoko nad njima, dok se veliki grad nalazio duboko pod njima. Na tisuće sitnih svjetiljaka palilo se i gasilo u dolini. Iznad svih tih svjetiljaka digle su se tri zlatne ribe i otplivale.

– Zar bi noćas baš sve ribe htjele biti zvijezde? – pitala je Maja.

– Mora da su vrlo nemirne i ribnjak u parku zacijelo je premalen za njih – rekla je mama i čvršće stegla Maji ruku. Gledajući kako ribe, zlatne i nemirne lijeću nad parkom, pomislila je da bi jednog dana mogla i Maja kao ptičica odletjeti daleko od rodnoga kraja.

– Zar još nema kraja tim stepenicama? – uzdahnula je neraspoložena. Bilo joj je sada žao što su se tako dugo zadržale.

Noć ih je sve jače i jače svladavala svojom moći. Spuštala im se na oči, osjećale su kako im od njezina zagrljaja biva sve hladnije i hladnije. Srnica je spavala na Majinoj ruci.

Išle su mimo šutljivih pasa na podnožju stepenica, a u posljednji tren Maja ih se sjetila. Vratila se k njima i toplim im dlanom grijala leđa.

Kad se zatim vraćala mami, koja ju je čekala, sva su četiri šutljiva psa išla za njom. Otpratila su nju i njezinu mamu u grad.

– Što će nam ti psi? – pitala je mama. Maja se založila za njih:
– Jako ih volim. Neka idu s nama. Pred Majinom kućom su se zaustavili i Maja im reče:
– Ostanite ovdje. Tata i bakica me čekaju, ali ne vole pse. Sutra ću vas odvesti kiparu da popravi svoju pogrešku i svakome od vas napravi iz bronze lijevan jezik.

Psi su je shvatili i čitave su je noći čekali.

Tata, bakica i djed sjedjeli su u svojim naslonjačima i bili su se od brige već sasvim ukočili, jer se Maja i mama i u kasne sate još nisu pojavile. Kad su napokon stigle, svi su s olakšanjem odahnuli.

Videći ih kako sjede u naslonjačima, Maja je uskliknula:

– Gledaj, majčice, to su naša sunca!

– I vas dvije ste sunce – odgovorio je tata. – Bez vas ne bih mogao živjeti.

Zatim su pošli spavati. Maja je stavila srnicu na policu kraj zrcala, tako da ga se doticala bokom.

Tako je srnica čekala sutrašnji dan, kad će progledati i vratiti se svome medvjediću.

Kad je Maja šmugnula u krevet i kad ju je mama pokrila, obje su se sjetile slijepe lutke koja je znala tako lijepo otvarati i zatvarati oči.

– Što li radi sada? – zapitale su obje.

– Sjedi pred zrcalom i čeka sutrašnji dan – reče mama.

– Laku noć! – poželi Maja.

– Laku noć! – odgovori mama.

– Laku noć! – svima poželi tata.

– Laku noć! – pozele i djed i bakica.

DJEVOJČICA OD PAPIRA

U prozoru škole crtanja bile su izložene kuće od papira. Nacrtala i izrezala su ih djeca a sastavila i slijepila nastavnica. Širom su otvorili sve prozorčice i sva vrata. Ponegdje su na zidove nacrtali cvijeće a ponegdje ptice. Neke su kuće bile bijele, druge žute i šarene. Stajale su u krugu kao brbljave žene na trgu. Sve su nosile na glavama šešire najrazličitijih boja. Otvarale su i zatvarale oči te gledale s prozora škole crtanja.

Mimo prozora prolazili su ljudi i zaustavljali se. Dobacivali su jedan drugome poglede i u sebi mislili: – Gle, spretnih li mališana! Tako su lijepe kućice napravili i na taj način lijepo se zabavljaju, lijepo.

Kasno navečer, kad je čistačica utrnula svjetlo, ljudi su se razišli.

Ulica je utihnula i zaspala, budna je ostala samo ulična svjetiljka. Ali njezino je svjetlo bilo isuviše slabašno da bi kroz prozor škole crtanja mogla vidjeti kako se u jednoj od kućica nešto trglo.

Bila je to djevojčica od papira. Ispod šešira lepršala joj je kovrčasta kosa. Oči su joj

gledale zaneseno i nešto je željela, ali sama nije znala što. To bi mogla saznati kad bi znala što je željela nastavnica kad joj je nacrtala oči.

Njezina su usta bila poluotvorena, pa je mogla govoriti. Mogla je i zapjevati, ali samo nježne i tihe pjesmice. Pjevala bi svake večeri, pjevala i svirala na glasoviru. Najprije bi pošla i pogledala kroz svaki prozor? Možda je poželjela slušaoca? Mnogo slušalaca? Ali toga nije bila svjesna.

Nikoga nije bilo. Kućice od papira su spavale i djevojčičine su im melodije donosile sne. U snu su gledale cvijeće i ptičice na zidovima. Kada je otpjevala i odsvirala sve što je znala, zaspala je djevojčica odmah tamo na stolčiću kraj glasovira.

Novi je dan započeo magičnim jutrom. Došla je nastavnica a za njom vesela i bučna djeca. Sjela su za stolove i bojama slikala na velikim listovima.

Dječak je naslikao pastira s frulom, a njegov prijatelj čamac na brznoj vodi. Djevojčica je nacrtala breze i na klupi pod brezom mladića i djevojku. Njezina je prijateljica naslikala djecu kako plešu kolo a netko je naslikao avion nad gradom.

Slike su djeca potpisala a opisala su i sadržaj slike.

Napisala su redom ovako: Pastir s frulom, Moj čamac, Proljeće u brezovu gaju, Radost, Kad odrastem bit ću pilot.

Nastavnica je slike objesila na zid. Đaci su ih gledali i podsmjehivali se. Pohvalili su sliku Proljeće u brezovu gaju te u znak divljenja djevojčicu, koja je sliku naslikala, povukli za kosu, isplazili joj jezik, sakrili joj boje i torbicu i trčali s njom oko stola, sve dok ih nastavnica nije smirila i otpravila kući. Posljednji je dječak, nastavnici iza leđa, ispod slike Proljeće u brezovu gaju pripisao riječ Ljubav.

Otišli su. Djevojčici od papira još je u ušima odjekivao njihov smijeh. Kad nije ništa više čula, prišla je prozorčiću i promatrala slike. I njoj se najviše sviđala slika Proljeće u brezovu gaju.

Zapjevala je pjesmu o proljeću, o vitkim brezama, o mjesečevim zrakama te o mladiću i djevojci koji su se voljeli.

Pjevala je sve ljepše i ljepše, ali pričinjalo joj se da bi trebalo još ljepše, stoga je pjevala ponovo i ponovo. Pjevala je danju i noću, slušala su je djeca i nastavnica i svi koji su prolazili mimo škole.

Nastavnica je svakim danom postajala tužnija. Bilo je to zbog pjesme. Djeca su to pogodila i zastrla prozore pred radoznalim ljudima.

Sjedjela su tiho i izrezivala košarice, slušale su pjesmu o proljeću i ljubavi, gledala nastavnicu koju su iz dana u dan sve više voljela i vidjela da joj niz obraze teku suze.

Spremila su se i otišla na vršcima prstiju. Ostavila su je samu. Bilo joj je tako baš po volji. Sada se mogla zadubiti u svoje misli.

– Slušaj me – rekla je djevojčici od papira. – Ona djevojka o kojoj si pjevala bila sam ja, a onaj mladić bio je moj mladić. Sjedjeli smo pod brezama i voljeli se. Ali otišao je u svijet i ostavio me. Idi i potraži ga. Neka se vrati. Kud god budeš išla, pjevaj pjesmu o proljeću i brezama. Možda ćeš ga sresti i, čuje li tvoju pjesmu, on će se mene sjetiti.

Otvorila je prozor i djevojčica od papira otišla je kao da se otkinuo list s breze.

Nije daleko stigla; jer cesta bijaše blatna a vjetra koji bi mogao odnijeti djevojčicu, nije bilo. Zaustavila se pred vratima stare sive kuće. Dugo je tamo stajala i stiskala se u kutu da je tko ne zgazi. Mimo nje hodale su najrazličitije noge u najrazličitijim cipelama, sredinom ceste brujili su motori i automobili, a tik uz nju prošlo je nekoliko pasa. Mačka se htjela njome poigrati, već se lagano šapicom dotakla njezine kose od papira, ali se predomislila te kao sjenka tiho iščezla kroz pritivorena vrata.

Navečer je djevojčica ostala sama. Svjetlo se kasno upalilo, ali se ipak upalilo i odmah je sve oko nje djelovalo prijaznije.

Ali sinoćnja svjetiljka koja je svijetlila izdaleka i kroz prozor, bila je mnogo ljepša. Večeras je bezobzirna i tvrdo obrubljena sjenilom, a svijetli joj ravno u oči.

Kasno u noći, kad na cesti nema više života, stiže kući pjesnik. Otvarajući vrata, ugleda na tlu kraj zida djevojčicu od papira. Digne je i ponese tamnim stubištem i hodnikom u svoj stan.

Zapali svjetlo i stavi djevojčicu na stol. Sjedne i gleda je. Zbog njenih sanjalačkih očiju okrene je kako ne bi gledala u nj.

Uzme s ormara jabuku i odreže komad kruha, ali ne pojede ni tu skromnu večeru. Ukopa ruke u kosu i zamisli se.

No, djevojčica od papira polako se okrene i opet ga gleda. Zapjeva mu pjesmu o brezama i ljubavi. Pjeva tako tiho da pjesnik glavu ne diže. Čini mu se da ta pjesma prati njegove misli.

Razmišlja o svojoj djevojci koja je ponekad ćudljiva, a ponekad iskrena, pa je tada uz nju sretan. Ali – zar nije danas pred njim zatvorila vrata i zastrla prozore?!

Pjesma o proljeću podsjeća ga na voćnjak u cvatu i na pčele, stoga priđe prozoru i zagleda se u zvijezde. Vidi kako se jedna otkinula i pada u onaj dio grada gdje stanuje njegova djevojka. – Slatko spavaj! – poželi joj, a onda sjedne i napiše pjesmu o pastiru s frulom.

Djevojčica od papira još uvijek pjeva i pjesnik je uvjeren da je pjesma, koju je napisao, tako dobra da se iz nje čuje pastirska frula.

– Jednom ću biti vrlo slavan i uvažen pjesnik – reče sam sebi i tada primijeti da ga djevojčica od papira gleda. Okrene je k zidu. I ljut što mu je pokvarila sne o slavi, kvrcne je, te ona padne na nos. Tako je ostavi i ugasi svjetlo.

Rano ujutro dođe pjesnikova djevojka. U kosi donese rosu, ali pjesnik ne vidje kako je lijepa. Samo je htio znati:

– Zašto me sinoć nisi čekala?

Djevojka mu rukom ljubazno zatvori usta i reče:

– Nemoj ništa pitati. Pospremit ću ti sobu.

Obriše prašinu sa stola i nađe djevojčicu od papira. Pomogne joj da stane na noge i pogleda u njezine sanjalačke oči.

– Hoćeš li mi je dati? – zapita pjesnika. On još i ne odgovori kad ona već pobjegne s

djevojčicom od papira stepenicama na cestu i dalje na kraj grada svome djedici u vrt.

Sjedio je djedica na suncu pod bazgovim grmom i grijao se. Gledao je kako mu trčeci dolazi unuka i dao joj mjesta na klupi.

Unuka stavi djevojčicu od papira na vrtu ogradu i nabere potočnica. S kiticom cvijeća sjedne kraj djedice.

Sjede oni tako, kad djevojčica od papira zapjeva pjesmu o brezama i ljubavi.

Djedica i unuka slušaju. Nešto se neobično događa: dolijeću ptice i sjedaju na bazgov grm, bazgovi cvjetovi naginju se k ogradi i mirišu a modro proljetno nebo spustilo se nad vrt. Djedica i unuka uhvate se za ruke.

Tada doleti leptir i zapleše oko djevojčice od papira. Ona se okrene za njim, zaboravi na svoju pjesmu i utihne.

Ptice u grmu zalepršaju i odlete, cvjetovi se zanjišu, nebo se nad vrtom digne i raširi preko čitavoga grada, a djevojka ispusti djedovu ruku, ostavi kiticu potočnica na klupi i ode.

Djedica osta u vrtu sam. Dohvati kiticu potočnica sa klupe i zagleda se u plave cvjetice.

– Volim je. Čitavu godinu nije posjetila mene, starca. Ali je napokon ipak došla. Nitko ne razgovara sa mnom, nitko ne vodi brigu o tome jesam li veseo ili žalostan, ali ona mi se nasmiješi. Dok je bila još dijete u košari, uvijek mi se smješkala i pružala prema meni tople ručice, i oči je imala plave, sasvim plave.

Stisne potočnice na grudi i odnese ih u kuću.

Dotle je djevojka išla i išla kao da je nešto zove. Uz put je gledala izloge, ali u svakom je zagledala samo svoj lik u staklu. Susretala je mnogo ljudi i svi su se žurili u suprotnom pravcu. Sunce im je sjalo u leđa, a njoj u lice. U svakoj ju je ulici sunce ponovo pozdravilo i posvuda je susretala ljude koji su dolazili iz pravca kamo se sama žurila. Poneki su joj pogledali u oči. Jesu li joj htjeli što reći?

– Ne zaustavljajte me! Zar ne vidite, htjela bih dalje.

Išla je i išla te stigla u sivu, staru, tihu ulicu. Tu je put bio gotovo posve slobodan. Umirila se i zaustavila pred vratima sive kuće.

Kraj prozora čekao je pjesnik.

Tog jutra pošla sam u vrt. Proljetni povjetarac milovao mi je obraze i ruke i kad sam bosih nogu zakoračila u hladnu travu, sva sam se pomladila. Duboko sam udahнула i nešto očekivala. Kao da se mora dogoditi nešto značajno. Sve bi se kuće u našem predgrađu morale razmaknuti; morala bi se vratiti zelena livada iz dana našeg djetinjstva. Visoko prema nebu moralo bi porasti onih sedam tankih breza oko kojih smo ko djevojčice brusile nožice. Čujem: Brusim, brusim nožice! Lišće u brezama pjeva, a djevojački smijeh zvonu kao da zlatnici padaju s breza.

Gazim kroz hladnu travu, ali trava nije iz dana moga djetinjstva i smijeh nije djevojački smijeh i breze nisu breze. To k meni hrle moja djeca u bijelim košuljicama.

– Dođi, dođi k nama! – zovu me. – Gle, tebe smo tražili, a našli djevojčicu od papira.

Hvataju mi se o suknju i vuku me kući. U sobi sjednemo na pod i na sredinu postavimo djevojčicu od papira, kako bi nam zapjevala pjesmu o proljeću, o brezama i ljubavi.

Djevojčica pjeva, pjeva, a mi je slušamo, slušamo.

Tada uđe moj najstariji sin. Uzme nam djevojčicu od papira i odnese je na otvoren prozor među cvijeće. Digne svoju najmlađu sestricu na ruke i reče nam:

– Dođite, pripremio sam zajutak.

Zaista, tog sam jutra sve zaboravila. Nisam djecu ni oprala ni počešljala. Sami su sebi natočili vode u umivaonik. Dignem se i sjednem s njima za stol. Kako su djeca pametna! Kad su gladna, hoće jesti, kad im je hladno, hoće da se ugriju, znadu da život ide dalje iz dana u dan i da se ne vraća.

– Mama! – zovne me sin, nudeći mi kruha i šalicu vruće kave. Htio mi je reći da neće nikada porasti mojih sedam tankih breza. Došlo je vrijeme za njihove breze. Zasadit će ih djeca na svojoj livadi i one će porasti visoko u nebo.

– Jao! – viknu djevojčice i otrče k prozoru.

Proljetni povjetarac odnio je djevojčicu od papira s prozora. Otplovila je kao cvjetna latica. Mahnuli smo joj i dugo gledali za njom. Čuli smo kako pjeva.

Vjetar ju je nosio nad gradom a ona nikada nije pjevala tako lijepo.

Građani su otvarali prozore željni proljetnih mirisa. Vjetar im je donio pjesmu djevojčice i pozivao ih sa sobom. Nisu se odupirali. Išli su za njim i za pjesmom.

U gomilama su odlazili iz grada na livade i u šume te čitavo proljeće proživjeli u zelenilu.

Djevojčica od papira približavala se k svome cilju. Osjećala je to. Svojom je pjesmom probudila u ljudima čežnju i zacijelo ju je čuo i mladić nastavnice iz škole crtanja.

Nije se prevarila. Na rubu šume, na klupi pod brezom, sjedio je uz nastavnicu. Voljeli su se kao nekada. Nisu je primijetili kad je prolazila pokraj njih.

Otpjevala je svoju pjesmu a oči su joj bile još punije snova i još je jače nešto željela a sama nije znala što.

Išla je, išla. Vjetar joj je donosio proljetne mirise i pratili su je leptiri.

Preko prostrane mlade livade dolazio joj je u susret dječak od papira. Prošao je čitav svijet da bi je našao. Znao je, živi li on, mora negdje živjeti i ona. Bez nje bi njegov život bio bez ikakva smisla. Znao je da neće biti sretan dok je ne nađe.

I, kao što svakoga tko tražeći sreću luta svijetom put napokon dovede natrag u domaći kraj, tako se vratio i dječak od papira.

Sreo ju je na domaćem pragu.

Djevojčica od papira sada je odjednom znala što želi. Posve sigurno je znala. Veselo se nasmijala i pružila mu ruku.

Odveo ju je u kućicu od papira. Zatvorili su za sobom vrata, s prozora su nam mahnuli za oproštaj a onda su i prozor zastrli. U toj će kućici živjeti do kraja svojih dana.

Leptiri su odletjeli u susret suncu, vjetar nam miluje obraze i ruke, a kad su zvijezde jasne kao zvuk, djevojčica i dječak od papira sjede na pragu svoje kućice. Djevojčica pjeva i mi je slušamo. Da bi pjevala još ljepše, započinje pjesmu uvijek iznova.

BAKIČIN DAN

Bakičin dan je dan kad na brajdama oko kuće sazrije grožđe. Čitavu je godinu bakica njegovala lozje. Obrezivala ga i privezivala. Nema više djedice da to uradi.

Čitavu je godinu svojim unucima kuhala i prala i učila ih što je dobro a što ne valja.

– Ne smijete lagati – rekla im je bezbroj puta. – Voljeti morate oca i majku koji se brinu za vas.

Čitavu godinu pjevala je svojim unucima pjesmice i učila ih lijepo govoriti.

Čitavu godinu pripovijedala im je priče ili ih je čitala iz knjige. Tada je morala staviti naočale.

Ali nakon ljeta dolazi jesen i tada se približava bakičin dan. Grožđe na brajdama je zriilo, ali nije još bilo sazrelo.

Bakica je štapom tjerala vrapce i djecu koja su htjela pozobati još nezrelo grožđe. Ali i vrapci i djeca bili su brzi i uvijek bi joj pobjegli.

Stoga je stavila među brajde strašilo od slame s metlom u ruci, kako bi plašilo nezvane goste. I gle, to je pomoglo.

– No, sad će biti. Bit će uskoro – rekla je i izvjesila kroz prozorčić na potkrovlju crvenu zastavicu koja se može vidjeti izdaleka, jer kućica stoji visoko na brijegu.

Zastavica je zvala:

– Dođite, dođite, grožđe je sazrelo. Dođite u nedjelju, bit će berba.

Dakako da nije zvala riječima. Tek svojom crvenom zastavicom, ali su oni, što ih je bakica svake godine pozivala, sve razumjeli.

A pozvala je sve.

Još je posebno pozvala sve unuke, sinove, zetove i snahe izbliza i izdaleka.

Pozvala je prijatelje i susjede.

Pozvala je sve dobre ljude s brda i iz doline.

Pomeli su dvorište i iznijeli dugačak stol i klupu za goste. U sobi ne bi bilo mjesta za sve.

Pripremili su košare i ljestve za berbu.

Tako su dočekali bakičin dan. Bila je upravo nedjelja.

Nebo bijaše plavo bez ijednog oblačića. Sunce je s puno ljubavi obasjavalo zemlju. Livade su se smireno širile dolinom, a drveće je već ponegdje pokazivalo pozlaćeno lišće.

Zrelo grožđe iz vinograda širilo je nadaleko svoj miris. Osobito je lijepo mirisalo oko bakičine kuće.

Bakica je ušla u kuhinju, htjela naložiti peć i skuhati ručak. Ali došla je njezina kći i rekla:

– Bakice, ti samo sjedi. Kuhat ću danas ja.

Htjela je bakica donijeti drva iz drvarnice, ali dotrčala su djeca i rekla:

– Bakice, ti samo sjedi. Drva ćemo sami donijeti.

Bakica je htjela donijeti vode iz bunara, ali došao je sin. Zagrlio je i rekao:

– Donijet ću vode za čitav dan.

Htjela je bakica najmlađe unuče oprati i odjenuti, ali došla je snaha i rekla:

– Bakice, hvala, sama ću. Danas je tvoj dan.

Dolazili su sinovi, kćeri i unuci izbliza i izdaleka.

Sakupila se čitava velika obitelj i bakici je srce bilo puno radosti.

Unuci su se stisli uz nju. Ovjesili se za dugačku i široku suknju, hvatali je za ruke i zvali je:

– Bakice, bakice, vidiš, došli smo!

– Gledajte, tamo su ljestve – rekla im je. – Idite i počnite brati. Slatko je.

Podigli su košare, popeli se na ljestve i stali brati zrelo grožđe. Smjeli su zobati do mile volje.

Neko vrijeme su samo šutjeli, toliko su brzo jeli.

– Kako je dobro! – govorili su zatim i veselili se što su se popeli tako visoko.

– Pogledajte gdje sam! – vikala je Anka.

– Ja sam još više!

– Tako visoko kao ja nije nitko! – vikao je Stanko. Tik iznad njega nešto se pomaklo i prestrašilo ga. Šušnulo je i progovorilo:

– Ja sam najviše.

Svi su se osvrnuli uvis i prepoznali hvalisavca:

– O, strašilo od slame!

– O, strašilo, motovilo!

– Nikakvo motovilo! – usprotivilo se strašilo. – Vjerno sam čuvao grožđe. Samo pogledajte, sve su brajde netaknute. Vrapci nisu baš ništa pozobali.

– Ako si zaista tako vjerno čuvao stražu, onda nam još kaži gdje su najslađi grozdovi? – pitao je Stanko.

– Na vrhu! Tamo su najslađi – odgovorilo mu je.

Najslađe grožđe su poslagali u veliku košaru. Oprezno su ga polagali da se zrele jagode ne raspu i kad je košara bila puna, odnijeli su je bakici.

– Otkinuli smo najljepše i najslađe grozdiće. To je samo za tebe, bakice – rekli su joj. Košaru su postavili na stol i trkom se vratili u berbu.

Bakica je promatrala grožđe u košari i smješkala se.

– Draga moja djeco – reče, a zatim donese iz kuće dvanaest novih košarica što ih je isplela za svojih dvanaestoro unučadi.

Napunila je košarice grožđem iz košare i svaku je košaricu pokrila bijelim ubrusom.

– Ovo grožđe ponijet ćete sa sobom – govorila im je, iako je nisu čuli, jer su bili visoko u brajdama.

Kad su sve obrali, spustilo se s vrha brajde još i strašilo od slame. Pozvali su ga za stol i počastili ga grožđem i pečenim kestenima. Stavilo je metlu u kut. Vrlo mu je prijalo sve što

su mu ponudili.

Vrapci su već dugo vrebali trenutak kad će strašilo od slame odložiti metlu. Tada su glasno zacvrkotali i stali tražiti razasute jagode. Tamo pod brajdama bilo ih je mnogo. Vrapcima su se pridružile i kokoši.

Tako su na bakičin dan svi zobali grožđe.

Djeca su se vrtjela oko strašila od slame i s njim razgovarala.

– Ponesite grožđe i onima koji nisu mogli doći – rekla im je bakica, ali nije znala tko će ponijeti teški koš. Tko je toliko snažan?

Naposljetku je koš ponijelo strašilo od slame jer je ono bilo najsnažnije i najviše.

– Potraži svu djecu na brdu i u dolini, koja vole zobati grožđe.

– Rado ću ih potražiti – reklo je strašilo te s lakoćom ponijelo koš pun grožđa. Oko njega se skupilo mnogo djece i čavrljala su kao vrapci. Išla su s njim. Zagrlila se i pjevala putem, pa su ih tako već izdaleka čuli i dolazili im u susret.

Svakome, koga su sreli, dali su grozd. Dijelili su tako dugo, dok koš nije ostao prazan. Tada se strašilo od slame oprostilo od djece.

– Pogledajte – reklo im je. – Na onom brdašcu još nisu brali. Idem onamo čuvati grožđe. Do viđenja dogodine!

– Do viđenja, strašilo od slame! – dovikivala su mu djeca i dugo mu mahala, opraštajući se od njega.

S praznim košem unuci su se vratili u bakičin vrt. Tu su još malo sjedjeli i razgovarali s bakicom, a onda je sunce počelo zalaziti. Oni koji su došli izdaleka, morali su se s bakicom oprostiti i poći na put. Kad se smrklo, oprostili su se i oni koji ne žive baš jako daleko. Bakica je gledala za njima i samo što joj nisu navrle suze na oči.

– Ne smijem plakati – rekla je samoj sebi. – Danas je radostan dan.

Daleko su već bili njezini unučići, a ona je još vidjela bijele ubruse na njihovim košaricama s grožđem.

– Što si se tako snuždila, bakice? Ta nisi još sama.

Istina, nije bila sama. Poneki su ostali do kasno u noć. A onda je bakica otišla spavati. Ostavila je otvoren prozor, kako bi čula cvrčke i čegrtaljku koju je okretao vjetar. Proživjela je lijep dan i bila je zbog toga sretna.

Malo je zadrijemala, a tada se zaorila pjesma. Zapjevali su momci s brda. Među njima bio je njezin najmlađi sin. Dobro je razabrala njegov glas.

Uz tu je pjesmu zaspala. Još ju je i u snu čula i sanjala da stoji na visokim ljestvama i bere grožđe. Pruža ga djedici a djedica ga polaže u košaru.

Oboje su bili sretni a čegrtaljka na krušci okretala se i okretala.

Prošla je noć a s njom i bakičin dan. Vratile se svakodnevnim brige i posao. No, ma koliko bilo posla i ma kako glasno djeca vikala, bakica se uvijek smješkala. Ta njezin je ovogodišnji dan bio tako sunčan i pun radosti. I sva su njezina djeca i unuci zdravi.

A grožđe je bilo ove godine slatko kao rijetko kad.

ŽUTI JAGLAC

Naša Jelka je ponekad vrijedna a ponekad nestašna. Vrlo mnogo govori. Rekli smo da ćemo je staviti na policu umjesto radija ali ona se boji da s police ne padne. Možda ste našu Jelku kojom zgodom već i sreli. Ima četiri godine i ide u Trnovo po mlijeko. Prepoznat ćete je po crvenoj kantici, po crvenoj pregačici i crvenoj vrpci u kosi. Vrlo rado sluša priče. Čitam joj ih navečer, prije no što zaspi.

Sada ću vam ispričati zbog čega se onog jutra, kad se probudila, rasplakala.

Mama i tata su se navečer dogovorili da će poći u kino, a Jelku su stavili u krevet. Bila je zadovoljna, samo je molila da joj ostave upaljenu noćnu svjetiljku. Željela je još jednom pogledati slike u knjizi Pepeljuga. Kad je ostala sama, okretala je list po list i zastala kod slike gdje Pepeljuga leži u pepelu.

– Jadna Pepeljuga! – rekla je Jelka i utrnula svjetlo. Bila je pospana. Knjiga je ostala ležati na pokrivaču i sva se sjajila. Kroz prozor je svijetlio mjesec i pred kućom je bilo svijetlo kao usred bijela dana. Na crnoj zemlji ležale su bijele krpe snijega. S potoka je dolazila sićušna djevojčica preskačući hrpe snijega. Što se više približavala, to je više svjetlucala njezina haljinica. Kad je bila već posve blizu, moglo se vidjeti da u ruci nosi žuti jaglac. S posljednje snježne hrpe skočila je na knjigu koja je ležala na Jelkinu pokrivaču. Kroz prozor je ušla kao da na njemu uopće nema stakla. Bila je lijepa i srdačna. Jelka ju je odmah prepoznala.

– Ti si Pepeljuga – reče joj.

– A ti si Jelka, zar ne? – upita Pepeljuga.

– Jesam. I sama sam kod kuće. Ne posve sama, tamo u sobi spava bakica. Hoćeš li sa mnom u kuhinju? Tamo su mi sve igračke – reče Jelka, iziđe iz kreveta i pruži Pepeljugi ruku, kako bi lakše skočila na pod.

Otišle su u kuhinju i sjele za Jelkin stolić. Pepeljuga je još uvijek držala u ruci jaglac i Jelka je zapita:

– Je li već proljeće?

– Jest, već je proljeće i ovo je prvi jaglac koji je izvirió iz zemlje. Tebi sam ga donijela – reče Pepeljuga.

Jelka je brzo među igračkama potražila lončić, nalila u nj vode i stavila jaglac u vodu.

– Volim cvijeće – reče. Zatim potraži tatine papuče.

– Preobuj se, tvoje su cipele mokre.

Pepeljuga obuje papuče koje su bile tako velike da su se njezine nožice u njima jedva vidjele. Reče:

– Hvala, baš su tople.

Zlatne Pepeljugine cipelice stavila je Jelka na peć da se osuše.

– Skuhat ću ti čaj – sjetila se i brzo pristavila na svoj maleni štednjak lončić vode.

Narezala je još malo mrkvice i rekla:

– Brzo će zakipjeti. Za to vrijeme možemo razgovarati.

– Jest, možemo – složila se Pepeljuga.

– Znaš, strašno mi je žao što moraš ležati u pepelu – reče joj Jelka.

– Ne, ne! Ja imam isto tako topao krevet kao ti. Otkako me kraljević odveo u svoj dvorac, svi me vole i imam sve što mi srce poželi – objasni joj Pepeljuga.

– To ću kazati svojoj mami. Ona mi svake večeri čita da ležiš u pepelu. Silno će se obradovati kad joj budem ispričala da si sretna – poveselila se Jelka i još pitala:

– Smiješ li i plesati ?

– Smijem. Kad smo kraljević i ja razdragani, oboje zaplešemo i plešemo iz odaje u odaju. Jelka zaplješće i usklikne:

– Kako je to lijepa priča! Znaš, ja znam još jednu priču. Zove se Crvenkapica. Strašni vuk proguta Crvenkapicu i bakicu i obje poslije izađu žive iz vučjeg želuca. To je baš čudno. Da sam ja vuk i da progutam bakicu, onda ona ne bi više izašla iz mene!

– Zar bi ti pojela bakicu? – začudi se Pepeljuga.

– Da sam vuk, pojela bih je – odgovori Jelka.

– Zašto? Zar je ne voliš?

– Volim je, ali uvijek me prekorijeva kad ne popijem mlijeko.

– Bakica je u pravu ako te prekorijeva kad nećeš popiti mlijeko – veli Pepeljuga a Jelka se ispravi:

– No dobro, neću pojesti bakicu. Ali da je vuk ipak proguta, ona ne bi mogla iz njegova trbuha.

– Ako bi je lovac spasio, onda bi mogla izići – reče Pepeljuga.

– To nije moguće. Ta vuk nema u trbuhu kuću – objasni Jelka.

Pepeljuga se zamisli i onda kimne:

– To je istina. Stoga neka vuk nikako ne proguta bakicu!

– Prisluhnimo, je li čaj zakipio – sjeti se Jelka iznenada.

– Ništa ne čujem.

– Jao, taj lonac ima rupu! Sva je voda iscurila! – uzvikne Jelka.

I budući da je Pepeljuga vrlo uljudna, ona reče:

– Ništa, ništa zato. Nisam ni žedna ni gladna.

– Jao, jao – ponovno zakuka Jelka. – Tvoje cipelice! Postale su posve malene. Što će biti sada?

– Dogodilo se to zbog toga što si ih postavila na vruću peć – reče Pepeljuga. I sada se ljubazno nasmiješi:

– Neka budu tvoje. Igraj se s njima. A sada pođimo spavati. Umorna sam.

Jelka postavi cipelice na stolić uz lončić s jaglacem, zatim odu obje u sobu. Jelka legne u krevet a Pepeljuga je pokrije. Pepeljuga je postajala sve manja i manja dok na kraju nije bila sićušna kao slika u knjizi. Legla je na knjigu i odmah zaspala.

Kad se Jelka ujutro probudila, na pokrivaču je još uvijek ležala knjiga i u njoj naslikana

Pepeljuga. Jelka se odmah sjetila jaglaca i zlatnih cipelica.

– Jaglac, jaglac! – usklikne i otvori kuhinjska vrata, a na stolu ni jaglaca ni zlatnih cipelica. Tada se Jelka rasplače i plačući reče mami:

– Pepeljuga mi je donijela žuti jaglac i zlatne cipelice, a sada ih nema.

Mama je zagrla i reče:

– Jadno moje dijete, pa to se tebi samo prisnilo. Sva si već zbunjena od pustih priča!

– Nisam! – zagrcu Jelka i obriše suze.

Mama joj odjene crvenu pregačicu, sveže crvenu vrpču u kosu i Jelka pođe sa crvenom kanticom u Trnovo po mlijeko. Kad se vraćala s mlijekom, gle, tamo usred livade, gdje je sunce najjače sjalo i gdje nije više bilo snježnih hrpica, Jelka ugleda žutu zvjezdicu. Kad joj se približi, vidje da je to žuti jaglac. Ubere ga i donese mami:

– Mama, zaista je proljeće! Našla sam jaglac!

BILJEŠKA O PISCU

Slovenačka književnica Ela Peroci rođena je u Svetom Križu nedaleko od Rogaške Slatine. Završila je učiteljsku školu u Ljubljani. Za vrijeme Drugog svjetskog rata radila je kao tekstilna radnica u Kočevju. Poslije rata nekoliko je godina bila učiteljica, a zatim se počela baviti novinarskim radom. Sarađivala je u omladinskim časopisima u Ljubljani, a zatim radila na Radio-televiziji Ljubljana – u redakciji emisija za škole.

Priče za djecu Ele Peroci štampane su u više izdanja, najviše kao slikovnice. Prevedene su na sve jugoslovenske jezike, te na češki, slovački, mađarski, talijanski, njemački, poljski, francuski, litvanski i finski jezik.